

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

MNOŽNÉ ČÍSLO U SLOV CZÍHO PŮVODU VE
ŠPANĚLŠTINĚ – ANALÝZA KORPUSOVÝCH DAT

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

Autor práce: Martina Peťková

Studijní obor: Španělský jazyk a literatura

Ročník: 3.

2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 4. 5. 2016

.....

Martina Peťková

Poděkování:

Ráda bych srdečně poděkovala paní doktorce PhDr. Janě Peškové, Ph.D. za její odborné vedení a cenné rady, které mi pomohly při psaní této bakalářské práce, a za velice vstřícný přístup.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá tvořením množného čísla u slov cizího původu ve španělském jazyce. Cílem práce v teoretické části, je porovnání gramatik, které se zabývají tvořením plurálu všeobecně a u cizích slov, poté následně s vybranými výrazy cizího původu z těchto gramatických publikací pracovat v části praktické. Dalším cílem je analýza korpusových dat vybraných výrazů, jejich porovnání v diachronním vývoji a jejich nejčastější diastratický výskyt.

Anotation

This work focuses on the form of plural number of foreign words in spanish language. The main goal of this work is compare a few grammatical publication, which are occupied with this problem in general and which describe the possibility of form the plural number of foreign words after that some selected words from these publications will be consult in the practise part of this work. The next goal of this work is analyse foreign words from the diachronic and diastratic perspective of the view.

Obsah

Úvod.....	7
1. Teoretická část	9
1.1. Vymezení pojmu: slovo cizího původu.....	9
1.2. Situace před příchodem Římanů	10
1.3. Helénismy	11
1.4. Latinismy	12
1.5. Germanismy	13
1.6. Arabismy	14
1.7. Galicismy	16
1.8. Italianismy	17
1.9. Anglicismy	19
1.10. Amerikanismy	20
1.11. Příklady cizích slov z různých jazyků.....	21
2. Tvoření množného čísla u slov cizího původu.....	22
2.1. Nueva gramática de la lengua española - 1991	23
2.2. Emilio Alarcos Llorach - Gramática de la lengua española - 1999.....	25
2.3. Leonardo Gómez Torrego - Gramática didáctica del español - 2002	26
2.4. Jiří Černý - Morfología española - 2008	27
2.5. Nueva gramática de la lengua española - 2009	28
2.6. Zavadil, Čermák - Mluvnice současné španělštiny - 2010.....	31
2.7. Shrnutí uvedených gramatik	33
3. Část praktická.....	35
3.1. Latinismy	36
3.2. Galicismy	38
3.3. Italianismy	40
3.4. Anglicismy	41
3.5. Plurál cizích slov s exponentem -ú.....	46
3.6. Plurál cizích slov s exponentem -í	48
3.7. Ostatní slova cizího původu	50
3.8. Petr Čermák, Tipología del español a la luz de la teoría de Vladimír Skalička	51
Závěr	52
Resumé.....	54
Seznam použité literatury.....	55
Elektronické zdroje	56

Úvod

Každý jazyk, který se denně používá, se neustále vyvíjí, mění a přizpůsobuje. Všechny jazyky mají sklon se rozvíjet a obohacovat, jinak tomu není ani v případě španělštiny. Z historie je patrné, že jazyky jsou mezi sebou v kontaktu po mnoho staletí a je tedy přirozené, že se mísí a přejímají od sebe navzájem jednotlivé lexémy, které následně přizpůsobují svým gramatickým pravidlům, potřebám a zároveň se tak obohacují a rozšiřují svou slovní zásobu.

Když už se nějaký jazyk rozhodne, že si osvojí cizí slovo a rozšíří tak svou slovní zásobu, musí k němu přistupovat jako k něčemu novému. Rozhodnout se zda si určitý lexém přizpůsobí svojí gramatice, zda ho zachová v původní formě, v jaké ho přijímá nebo jestli bude gramatika tolerantní a povolí obě možnosti. Dále, zda určitý výraz pozmění pravopisně, jestli zachová fonetickou a fonologickou stránku jazyka, popřípadě i ortografickou, atd. V jazyce není nic stálé a věčné, neustále se mění, vytváří nové možnosti a to i pokud jde o tvorbu množného čísla.

Ve své práci se budu věnovat množnému číslu u slov cizího původu ve španělském jazyce. Zaměřím se především na slova přejatá z latiny, řečtiny, francouzštiny, arabštiny, italštiny, angličtiny a americké španělštiny. Popíši historický vývoj jednotlivých jazykových vlivů ve Španělsku, následně to jak si španělská gramatika osvojuje používání slov přejatých z těchto cizích jazyků v množném čísle, jak je upravuje, co upřednostňuje gramatické normy a jakému tvaru dávají přednost rodilí mluvčí španělského jazyka ve španělsky mluvících zemích. Na tabulkách budeme porovnávat upřednostňování používání tvaru jednotlivých cizích slov přejatých do španělského jazyka.

Čerpat budu především z gramatik: *Nueva gramática de la lengua española* z roku 1991, Emilio Alarcos Llorach, *Gramática de la lengua española* z roku 1999, Leonardo Gómez Torrego, *Gramática didáctica del español* z roku 2002, Jiří Černý, *Morfología española*, rok 2008, *Nueva gramática de la lengua española* z roku 2009 a Bohumil Zavadil, Petr Čermák, *Mluvnice současné španělštiny* z roku 2010. Pracovat budu s korpusem Španělské královské akademie CREA a CORPES XXI, kde budu vyhledávat jednotlivá substantiva, porovnávat jejich rozdílné užití v množném čísle i to v jaké španělsky mluvící zemi se daný výraz vyskytuje a upřednostňuje a sledovat jejich

diachronní vývoj. Následně získané informace budu porovnávat s tím, co uvádějí jednotlivé gramatiky a jaký je nynější výskyt těchto vybraných substantiv.

V teoretické části se zaměřím na jednotlivé výše zmíněné jazyky, které zanechaly část lingvistické kultury ve španělském jazyce, popíši obecné tvoření množného čísla ve španělském jazyce. Budu se zabývat problematikou obohacování slovní zásoby prostřednictvím vypůjčování si slov z cizích jazyků, především těch, které nejvíce poznamenaly španělský jazyk a jsou důvodem toho, jakou má dnešní španělský jazyk podobu. V této souvislosti bude nutné vycházet z uvedené odborné literatury zabývající se danou problematikou a vysvětlit pojem „slovo cizího původu“, tak jak na něj nahlíží španělský jazyk.

V části praktické vyberu několik substantiv z uvedených gramatických publikací a následně pomocí korpusů CREA a CORPES XXI porovnáám jejich výskyt v množném čísle, i a to jak si jejich výskyt španělská gramatika upravila dle svých potřeb. Budu se snažit zjistit, zda se tyto tvary podle gramaticky správných norem vyskytují častěji, než tvary používané běžnými mluvčími španělského jazyka a zjistím, jak se měnil jejich výskyt a použití v průběhu času.

1. Teoretická část

1.1. Vymezení pojmu: slovo cizího původu

Proto, abychom lépe porozuměli, co je to slovo cizího původu, z pohledu španělského jazyka, nám poslouží slovník *Diccionario panhispánico de dudas* (dále jen *DPD*), který popisuje přejímání cizích slov, jako jev, kterému se jazyk nemůže vyhnout. Jejich začlenění v novém jazyce slouží k potřebám jazyka vyjádřit nové skutečnosti. Poté slova cizího původu vstupují do jazyka v jednotné a uspořádané formě tak, aby co nejvíce vyhověla grafickým a morfologickým rysům španělského jazyka a proto *DPD* rozebírá početnou, i když uzavřenou skupinu cizích slov, která běžně používají mluvčí španělského jazyka. *DPD* pro zpracování cizích slov udává několik základních kritérií a rozděluje: Cizí slova přebytečná nebo nepotřebná (*extranjerismos superfluos o innecesarios*), jsou taková slova, pro která existují ve španělském jazyce vhodné ekvivalenty např. k výrazu *abstract* ve španělštině existuje vhodný ekvivalent *resumen* nebo *extracto*, k *back-up* je ekvivalentem *copia de seguridad*, ke slovu *consulting* existuje ve španělštině výraz *consultora* nebo *consultoría*. Pokud použijeme ve španělském jazyce slova cizího původu, měli bychom je psát kurzívou, aby bylo jasné, že nejde o španělské výrazy. Další jsou cizí slova nepotřebná nebo velice rozšířená (*extranjerismos necesarios o muy extendidos*), to jsou taková slova, pro která neexistuje, nebo je těžké najít odpovídající výraz ve španělském jazyce nebo je jejich užití zakořeněno, či velice rozšířeno. Zde se používají dvě kritéria podle toho, o jaký jde případ. Buď se zachovává pravopis a výslovnost, původního, tedy cizího slova. V tomto případě se jedná o cizí slova, která se již usadila v mezinárodním užívání, ve své původní podobě, jako např. *ballet*, *blues*, *jazz* nebo *software*. Tyto výrazy se ve španělském jazyce musejí psát kurzívou nebo ve španělských uvozovkách, tím dáváme najevo ortografickou rozlišnost jazyka původního od jazyka španělského, zároveň s původní výslovností. Nicméně je tu ještě druhý případ, a to přizpůsobení původní výslovnosti a pravopisu. Zde je důležité udržet spojitost mezi formou psanou a výslovností vlastní španělskému jazyku. Úprava takových výrazů má dvě podoby: Zachování původního pravopisu, ale se španělskou výslovností a grafickým přízvukem podle španělských gramatických pravidel, např. výraz *master* španělština upravuje na *máster*, u výrazu *airbag* přizpůsobuje výslovnost na [airbág]. Všechny takovéto výrazy, již přizpůsobené španělským gramatickým pravidlům, jsou začleněny do španělského lexika, a proto je můžeme najít ve španělských slovnících i bez kurzívy, ne jako tomu je

například u výrazu *ballet*. Druhá podoba úpravy cizích výrazů může být taková, že se zachová původní výslovnost a výraz se následně pravopisně přizpůsobí španělské ortografii, např. výraz *paddle* se přizpůsobil španělštině na výraz *pádel* a podoba slova *choucroute* se změnila na podobu *chucrut*.¹

1.2. Situace před příchodem Římanů

Situace jazyka před příchodem Římanů na Pyrenejský poloostrov byla velice rozmanitá v počtu různých jazyků a dialektů národů jako byly Kartaginci, Baskové, Keltové, Féničané, atd. Některá slova z předřímského období se usadila skrze latinu a tak přešla až do dnešní podoby jazyka. K těmto slovům patří například: *abarca*, *artiga*, *perro*, *galápago*, *brezo*, *barro*, *carro*, *zurdo*. Keltismy: *Camisa*, *carpintero*.² Všechna tato slova jsou nejstaršími výrazy španělského jazyka.

Všechny předrománské jazyky byly situovány skrze latinu s výjimkou baskičtiny. Baskičtina je také jediným jazykem, kterým se mluví dodnes a který také přispěl svými výrazy do španělštiny, např. *cencerro*, *boina*, *izquierdo*, *chistera*. Baskičtina nepatří mezi románské jazyky, ani její původ není mezi indoevropskými jazyky. Baskové patřili mezi nejstarší obyvatele – Ibery, osidlovali sever dnešního Španělska a jejich jazyk se zachoval až dodnes. Před příchodem Římanů neexistoval na Pyrenejském, tehdy Iberském poloostrově, jednotný jazyk.

¹ Diccionario panhispánico de dudas. [online]. [cit. 5. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.rae.es/diccionario-panhispanico-de-dudas/que-contiene/tratamiento-de-los-extranjerismos>.

² LAPESA, Rafael: *Historia de la lengua Española*, Madrid, 1981, s. 50.

1.3. Helénismy

Řecká a římská kultura spolu sdíleli dlouhou historii a společná území, jejich kultury a jazyky se mísily a proto je někdy obtížné, definovat z jakého jazyka slovo přešlo a komu bude patřit vlastnictví. Pokud byl výraz převzat latinou z řečtiny, výraz by měl být považován za helenismus, i přesto, že přešel do španělštiny skrze latinu.

Celá románská kultura byla ovlivněna řeckou kulturou po dlouhou dobu. Kontakt s řeckými městy na jihu Itálie byl rozhodující pro duchovní vývoj Římanů. Dobývání řeckého světa seznámila Římany s vyspělou řeckou civilizací a kulturou. Ta se projevila v duchovní i literární stránce života.

Řecký jazyk propůjčil Římanům výrazy jako: *idea, fantasía, filosofía, música, poesía, matamática*, z literárního směru: *comedia, escena, ritmo, oda, rétor*, ze sportovní oblasti: *palestra, atleta*. Z výchovy a vzdělání: *escuela, pedagogo*. Nejen materiální a duchovní slovní zásoba byla obohacena, ale i některé názvy zvířat a rostlin pocházejí z řečtiny: *sepia, oregano*. Z běžného života výrazy jako: *cámara, bodega* a Rafael Lapesa uvádí *baño*³, ovšem podle RAE je *baño* latinského původu. Navigace a obchod: *acnla, áncora, hemina*. Hudební nástroje: *zampona, cítara*.

V různých epochách, kdy byly řecké výrazy uvedené do latiny, změnilly hlavně fonetickou podobu. První a nejpoužívanější byly změny zachycené sluchem. Vzhledem k tomu, že řečtina vlastnila fonémy latině cizí, byly tyto neznámé zvuky, co nejpodobněji, nahrazeny latinskými fonémy. Vzdělaní lidé, se v období helenizace snažili, co nejvěrněji zachytit řeckou výslovnost. Tato praxe se rozšířila v klasickém období, kdy se rozšiřovala lidová latina zatím, co prostý lid měnil fonetickou podobu tehdejších helénismů v latině. Nejnovější helénismy adaptované v latině ukazují fonetické změny vlastní novodobé řečtině, Rafael Lapesa uvádí za příklad *apothēca > bodega*⁴.

Mezi moderní řečtinou a lidovou latinou byly zaznamenány i podobnosti mezi opisnými slovesnými vazbami, časem budoucím a perfektností. Jiné a další podobnosti z

³ LAPESA, Rafael: *Historia de la lengua Española*, Madrid, 1981, s. 60.

⁴ LAPESA, Rafael: *Historia de la lengua Española*, Madrid, 1981, s. 61.

řečtiny pronikly do latiny a následně přešly až do románských jazyků. Helenismy vstoupily do tehdejší latiny ještě několikrát, například po pádu Říše Římské přes středověk až po novověk. Některé výrazy tehdy zachytila již latina, a tak přešly do kastilštiny, dnešní španělštiny. Jiné obohacují slovní zásobu moderními výrazy dnešní doby. Historie středověkých helénismů je obtížná, protože do latiny přecházely nepřímo, tzn., to co zachytila fonetika, se přeneslo na psaný jazyk. Později jich nemálo přešlo skrze arabismy.

Výčet slov převzatých z řečtiny:

Academia, aire, alergia, atmoféra, biblia, caos, clínica, crisis, energía, erótica, eureka, fantasma, faro, filosofía, fósforo, gorila, hemorroide, huérfano, idea, ironía, maratón, metafora, museo, metro, neologismo, orgasmo, planeta, política, programa, quirúrgico, sarcasmo, sarcófago, sátiro, semáforo, teatro, tragedia.

1.4. Latinismy

Španělský jazyk, jako všechny románské jazyky, pochází z latiny. Konkrétně španělština se vyvinula z vulgární neboli lidové latiny, která byla na Pyrenejský poloostrov vnesena zprvu římskými vojáky, kteří zde bojovali. Po romanizaci se latina rozšířila a vytlačila postupně jazyky původního obyvatelstva tehdejšího Španělska. Latina se stala jazykem vznešeným, používaným nejprve státní správou, školami, obchodníky až nakonec prostoupila do všech oborů a kultury. Nějaký čas vedle sebe na Pyrenejském poloostrově působila jak latina, tak kastilština, která ne vždy měla výraz nebo vhodné pojmenování a proto sáhla po latině. V té samé době, kdy na jižní části Pyrenejského poloostrova, Al-Andalus, vládly arabské dialekty – tzv. mozarabština, v severní části se ujala prvenství kastilština a postupem času vytlačila i arabské dialekty. Největší rozšíření kastilštiny proběhlo díky znovudobývání území v 15. století. Lidová latina dala základ dnešní španělštině, která je moderním pokračováním latiny. Později se kastilština stala synonymem pro španělštinu.

Latinismy, stejně jako jiná slova cizího původu, podléhají procesu přizpůsobování se novému jazyku, do něhož vstupují. Z morfologického hlediska zaniká systém deklinací, mění se slovesný systém a zaniká střední rod. Z hlediska syntaktického, kdy si latina díky deklinacím mohla dovolit poměrně volný slovosled, se mění na fixní slovosled.

Z nekonfiguračního jazyka se stává jazyk konfigurační, tzn., že vztahy ve větě jsou pevně dány.

Některá slova pocházející z latiny:

Acuario, agua, aurora, álbum, alma, amigo, beneficio, cabeza, campo, campus, cuerpo, cielo, curriculum, déficit, dios, escritura, ego, estatus, flor, hábitat, hombre, humus, luz madre, mar, martes, memorándum, mente, obra, orfeón, padre, paz, pódium, quórum, réquiem, rey, superávit, tierra, ultimátum, vida, vientre.

Latinismy tvoří většinu dnešního španělského jazyka.

1.5. Germanismy

Řeč germánských kmenů vnesli na Pyrenejský poloostrov především Vizigóti, kteří v letech 419-711 vládli ve Španělsku a samozřejmě za sebou zanechali jazykovou stopu. Průnik germanismů do španělštiny nevedl pouze válečnou cestou, Germáni začali narukovat do legií a zajímali se o tehdejší římskou kulturu hispánského světa. Spolu-sdílení jedné země mělo tedy za následek další vzájemné výměny nových slov. Stejně jako si Germáni osvojili slova z obchodu, průmyslu, zemědělství, práva, atd. si i Římané osvojili to, co jim bylo cizí a tak například slovem, cizího původu, převzatým z němčiny je *jabón*.⁵ V době invazí vniklo mnoho německých slov, která přešla do lidové latiny. Oba dva jazykové světy byly mezi sebou v přímém kontaktu. Nadvláda Vizigótů zachovávala svůj životní styl a jazyk a tehdejší romanizované obyvatelstvo se učilo novým věcem a výrazům. Hodně se adaptovala vojenská slovní zásoba díky soužití legií a také díky nadřazenosti Vizigótů, kteří se především věnovali zbraním. Touto cestou propůjčili španělům svojí terminologii: *guerra, robar, rico, yelmo, albergue, blindar, espuela*.⁶

Další germanismy: *bigote, blanco, falda, sala, arpa, toalla, tregua*.

⁵ LAPESA, Rafael: *Historia de la lengua Española*, Madrid, 1981, s. 112.

⁶ Tamtéž.

Detailní historie germanismů v románské kultuře je velice složitá. Některé jsou součástí němčiny, jiné přešly z dialektů nebo byly převzaty nezávisle na určité zemi během její invaze na Pyrenejský poloostrov. Další se zakořenily skrze lidovou latinu, jiné přecházeli z jednoho románského jazyka na druhý. Za germanismy se považují výrazy Gótů, Vizigótů, Vandalů, Franků, atd. a samozřejmě aktuální němčiny.

Nicméně lingvistický vliv Vizigótů nebyl nijak velký. Brzy se romanizovali a opustili od užívání své mluvy. Ani fonetika se nezdá být ovlivněna jejich působením, ta se co nejvíce přiblížila lidové latině. Naneštěstí epocha Vizigótu je nejméně známá z pohledu lingvistických jevů⁷. S tím souhlasí i Anita Paulíčková a dodává, že germanismy se redukovaly. Jedná se přibližně kolem 90 germánských slov⁸, která se drží dodnes a která vstoupila do jazyka skrze latinu. Jsou to již výše zmíněna slova: *jabón, rico, blanco*, atd. a proto se vyskytují i v dalších románských jazycích. Autorka také uvádí skupinu slov, která pronikla do španělštiny přímo z jazyka Vizigótů: *grima, ganso, escotar, tascar*⁹. Tato slova se mohou nacházet pouze v románských jazycích Iberů.

1.6. Arabismy

Jedním z jazyků, který měl na španělštinu jeden z největších vlivů, je arabština. Z minulosti víme, že Arabové dlouho obývali Pyrenejský poloostrov a zanechali za sebou bohatou kulturu a to i jazykovou.

Felipe Maillo Salgada zjistil, že většina arabských slov se do španělského jazyka zavedla pomocí paralingvistických činitelů¹⁰. Většina slov pocházejících z arabštiny si španělština převzala s ohledem na skutečnost, že bylo mnohem snadnější a ekonomičtější si převzít arabská slova, než vytvářet nová nebo vymýšlet opisy, které by danou věc, která už měla pojmenování v arabštině, popsala.

Některá slova si španělština oblíbila a používá je zcela běžně, aniž by zněla arabsky. Jiná slova si zkrátka nepřevzala, nepřivlastnila nebo je vytěsnila další. Posoudit zda jde o opravdový arabismus stojí mnoho práce jak teoretické, tak statistické. Je velký rozdíl,

⁷ LAPESA, Rafael: *Historia de la lengua española*, Madrid, 1981, s. 123.

⁸ PAULÍČKOVÁ, Anita: *Historia y desarrollo de la lengua española*, České Budějovice, 1990, s. 21.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ MAILLO, Felipe Salgado: *Los arabismos del castellano en la baja edad media*. Salamanca 1983, s. 315.

když slovo zakoření v jazyce nebo se v textu vyskytne jedinkrát. Záleží na stupni proniknutí arabismu do obecného lexikonu, protože každý jazyk dává přednost jednomu slovu před druhými. Jakékoliv slovo, které se objeví ve španělském textu, převzaté přímo z arabštiny, by potenciálně mělo být opravdovým arabismem.

Arabismus tak vstupuje do jazyka jako samostatný nezávislý subjekt, ale i přes zcela nový obsah, nemůže být považován za pouhý dodatek k lexiku jazyka, do něhož vstupuje. Nový význam musí být integrován do různých jazykových sfér, než ze kterých pochází. A v nich navázat nezbytné vztahy, pokud se uchytí, s dalšími významy již existujícími v oblasti, do které se integruje. Tyto vztahy mohou změnit hodnotu významu, někdy prudce, někdy jen se slabou sémantickou změnou.

Proces přizpůsobení arabismu do nového prostředí má svůj systém. Arabismus si zachová vlastní počet určitých rozlišujících rysů, který měl výraz v arabštině. Než se výraz pevně uchytí, měl by se adaptovat do fonetického a morfologického systému a dále se může integrovat se do určitého sémantického a později i do zvukového prostředí nového jazyka. Navíc sémantika arabismu může podlehnout změnám. Na závěr Felipe Maillo Salgada objasňuje, že změny, které mohou nastat u arabismů nejsou neměnné, ale proměnlivé a je nevyhnutelné situovat je do datovaných kontextů¹¹.

Některé příklady arabismů ve španělštině: *aceite, aceituna, ajedrez, alcohol, algodón, almohada, almorí, alcalde, alcaldesa, algualcil, albañil, almohada, almuerzo, almanaque, arroba, arroz, arsenal, asesino, atún, barrio, bellota, cifra, cero, diván, espinaca, guitarra, jabalí, jaqueca, jarra, jinete, jirafa, limón, maravedí, naranja, neblí, ojalá, rehén, rincón, tabaco, talega, zanahoria, zapato, zumo*

Díky době (711 - 1492), kdy byli Arabové většinou na Pyrenejském poloostrově a vynikali v odvětví, ve kterých křesťané poněkud zaostávali, zakořenílo ve španělštině mnoho slov z lékařského, matematického a zemědělského odvětví a samozřejmě i z vojenského prostředí. Všimněme si, že většina slov si zachovala arabskou příponu „al“.

Vliv Arabů byl posledním historicky největším okořeněním španělského jazyka, co se týče počtu cizích slov přejatých.

¹¹ MAILLO, Felipe Salgado: *Los arabismos del castellano en la baja edad media*. Salamanca, 1983, s. 317.

1.7. Galicismsy

Slova odvozená z francouzštiny a začleněná do dalšího jazyka, která slouží k vyplnění sémantické mezery cílového jazyka nebo jako alternativa k vyjádření již existujícího výrazu jazyka. *Amateur, boutique, bulevar, chalé, cabaret, chef, debut, entrecot, gofre, gourmet, hotel, jamón, menú, mesón, ordenador, popurrí, tour*, jsou slova původem z francouzštiny, která se začlenila a přizpůsobila španělštině. Dnes tvoří součást španělské slovní zásoby. Stejně jako u předchozích jazyků, které obohatily španělské lexikum i cizí slova přejatá z francouzštiny, zasahovala do cílového jazyka z různých historických důvodů. V různých epochách obohacovala různá odvětví španělské slovní zásoby, vždy podle toho, jak daný jazyk cítil potřebu se vyjadřovat a být schopen držet krok s ostatními jazyky. Vliv francouzštiny byl nevyhnutelný už z toho důvodu, že tyto dvě země spolu sousedí, tudíž je logické i vzájemné mísení jazyků spolu s kulturami.¹²

Jeden z největších vlivů francouzštiny na španělštinu se vztahuje k období středověku, kdy se například výrazy, jako *fraile, monje*, nebo *capellán* do španělštiny dostaly díky clunyským a cisterciánským mnichům a další díky náboženské cestě do *Santiago de Compostela*. Výrazy jako *batalla* a *esgrimir* vstoupily do španělštiny při znovu- dobývání Pyrenejského poloostrova, za účasti francouzských vojsk. Mezi další důvody průniku francouzských výrazů do španělštiny, mezi 11. a 13. stoletím, uvádí Mario Desjardins například obchodování, vzájemné vlivy sousedících regionů Francie a Španělska, tehdejší trubadúrské činnosti. S tím je následně spojen navazující vliv tehdejší francouzské literatury.¹³

Historické mezníky vždy souvisely s tím, jaká oblast lexika a čím byla poznamenána, tudíž od druhé světové války do španělštiny prostupovala slova anglického původu, která ještě než vstoupila do španělského lexika, byla začleněna do toho francouzského a až poté obohatila španělské lexikum. Mezi taková slova řadí Mario Desjardins, *reality shows, top model, lifting, sprint, cool, bye*, atd.¹⁴

¹² DESJARDINS, Mario. *Breve estudio de los galicismos a través de la historia*. [online]. Université de Montréal, 2007, s. 63 [cit. 23. 3. 2016]. Dostupné z: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:BybHZZHwInVEJ:https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3303435.pdf+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>.

¹³ DESJARDINS, Mario. *Breve estudio de los galicismos a través de la historia*. [online]. Université de Montréal, 2007, s. 64 [cit. 23. 3. 2016]. Dostupné z: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:BybHZZHwInVEJ:https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3303435.pdf+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>.

¹⁴ DESJARDINS, Mario. *Breve estudio de los galicismos a través de la historia*. [online]. Université de Montréal, 2007, s. 65 [cit. 23. 3. 2016]. Dostupné

V 18. stol. je Francie synonymem inovací a noblesy v každodenním životě, jazyce, sociálních vztazích a mravech. Také španělština tomuto nátlaku podlehla a přijala mezi své výrazy *frac*, *redingote*, *chupa*, *muselina*, *paletina*, *tisú*, což jsou části oblečení, které nosila výše postavená společnost. Mnoho mladých ze zámožných rodin odcházelo do Francie a vraceli se oděni v nových oděvech, poznamenaní novými zvyklostmi podle nejnovějších francouzských módních trendů. Běžně zařazují do své mluvy francouzské *sanfasón*, *adieu*, *madama* a pokračují v módních předlohách podle Francie a přijímají za své výrazy jako *bucle*, *tupé*, *peluca*, cestují v *berlinas* nebo *calesas*, nosí s sebou *equipajes*, jedí *fricasé* a *compota*. Svě byty vybavují *canapés*, chodí na *banquetes*, vstupují do *gabinete* a chodí tančit *contradanza* nebo *minué*.¹⁵

1.8. Italianismy

Největší vliv italského jazyka na španělštinu, ale i ostatní jazyky byl nepochybně během renesance, díky které se dostává do podvědomí ostatních jazyků. Díky geografické poloze Itálie se vliv renesance dostal i do španělského lexika a obohatil ho v oblasti umění, malířství, hudby, sochařství, divadla, architektury, gastronomie a dalšího. Blízkost těchto dvou jazyků byl také jeden z důvodů jejich vzájemného ovlivňování a propůjčování si vlastních lexémů. V níže uvedeném seznamu italianismů jsou uvedeny některé z nich.¹⁶

A capela, *acuarela*, *agio*, *bagatela*, *casino*, *cantata*, *violonchelo*, *grafiti*, *grotesco*, *fiasco*, *ducha*, *espineta*, *gaceta*, *gueto*, *mosquete*, *pianoforte*, *piano*, *pergola*, *tempo*, *espagueti*, *ravioli*, *capuchino*. Zajímavostí je že výraz *góndola* se může zdát typicky italským, ano, do španělštiny se dostal skrze italštinu, tam ale pronikl z řečtiny.

Následující výběr italianismů jsem převzala od Luise Prieta, který se ve své práci *Italianismos léxicos en la prensa de Santiago de Chile* zabývá italskými výrazy v chilské španělštině. Jeho práce se zakládá na sběru dat z chilských periodik mezi lety 1976 až 1993. Zmíněný výčet italianismů obsahuje ta slova, která jsou podle RAE

[z:https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:BybHZZHwInVEJ:https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3303435.pdf+%&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz](https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:BybHZZHwInVEJ:https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3303435.pdf+%&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz).

¹⁵ DESJARDINS, Mario. *Breve estudio de los galicismos a través de la historia*. [online]. Université de Montréal, 2007, s. 66 [cit. 23. 3. 2016]. Dostupné z:

<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:BybHZZHwInVEJ:https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3303435.pdf+%&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>.

¹⁶ *Italianismo* [online]. 21. 5. 2016. [cit. 7. 3. 2016]. Dostupné z: <https://es.wikipedia.org/wiki/Italianismo>.

opravdu původními italianismy, nikoli latinismy ani jinými výpůjčkami, jako je tomu například u slova *banco*, které je podle *RAE* převzaté z francouzštiny a do té přešlo z němčiny. Nebo u výrazu *concierto*, který uvádí Luis Prieto jako italianismus, ale *RAE* jako latinismus. Není zde tedy shodný původ slova s autorem, nicméně následující výčet je jen inspirací, toho jaké mohou být výrazy, které se do španělského jazyka začlenily z italštiny¹⁷.

Grupo, ópera, campeón, asalto, asaltante, destacar, novela, novelista, ataque, soprano, alerta, brillante, brillo, brillar, fracaso, mafia, modelo, piano, pianista, artesano, diseño, diseñar, café, carnaval, pista, tráfico, charla, dueto, piloto, fachada, balcón, coronel, medalla, payaso, antipasto, fragata, soprano, sonata, manejar, partitura, saldo, pizza, miniatura, zarpar, colina, retrato, soneto, boletín, capo, caricatura, bufón, escalinata, palco, brócoli, cantata, lasaña, ñoqui a další

Jednou z dalších zemí, kam pronikla italština a zanechala za sebou stopy nejen v jazyce, ale i kultuře je Argentina a její oblast Río de la Plata. Ještě když Španělsko vlastnilo kolonie v Jižní Americe, se právě v této zmíněné oblasti nejvíce zdržovali a také usazovali Italové. Byli zde nejpočetnější imigrantskou skupinou, a to mělo dopad na zdejší mluvu. Autor této problematiky Ulysse le Bihan popisuje význam a vznik místního výrazu *cocoliche*¹⁸, *lunfardo*¹⁹, což jsou názvy pro slangy, které vznikly mísením španělštiny a italštiny na území Argentiny. Jedná se o tak zvaný *pidgin*.

¹⁷ PRIETO, Luis: *Italianismos léxicos en la prensa de Santiago de Chile (1976-1993)*. [online]. Universidad de Chile, s. 289 [cit. 25. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.revistas.uchile.cl/files/journals/83/articles/18995/public/18995-57530-1-PB.pdf>.

¹⁸ BIHAN, Ulysse. *Italianismos en el habla de la Argentina: herencia de la inmigración italiana*. [online]. Universitetet i Oslo, 2001, s. 15 [cit. 25. 3. 2016]. Dostupné z:

<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/25849/MASTEROPPGAVExIxSPANSKxHFxVxRx2011.pdf?sequence=1>.

¹⁹ BIHAN, Ulysse. *Italianismos en el habla de la Argentina: herencia de la inmigración italiana*. [online]. Universitetet i Oslo, 2001, s. 21 [cit. 25. 3. 2016]. Dostupné z:

<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/25849/MASTEROPPGAVExIxSPANSKxHFxVxRx2011.pdf?sequence=1>.

1.9. Anglicismy

Když mluvíme o cizích slovech a slovních výpůjčkách z anglického jazyka, které se adaptovaly ve španělském jazyce, musíme si opět uvědomit historické souvislosti. Proč má náš cílový jazyk nutkání a potřebu užívat tato cizí slova, řadit je do své slovní zásoby a tím ji obohacovat? A v neposlední řadě je zahrnovat je do svých slovníků, jako běžné výrazy, čímž dává najevo, že už nejde o neologismy. Pokud je tedy řeč o anglicismech, každého z nás okamžitě napadnou výrazy jako *selfie*, *bluetooth*, *hardware*, *software*, *smartphone*, apod., jde o výrazy, kterým rozumí snad každý jazyk a žádný se nebrání jejich používání. A přitom, ne každý je zařadil do svých slovníků. Vraťme se ale opět ke španělskému jazyku a k tomu, jak se vypořádává s tímto problémem on sám. Anglicismy do španělského jazyka vstupují zejména v posledních několika letech a to díky pokrokové, rychlé, moderní informačně-technologické době, natolik rychlé, že se zdá, není čas ani na překlady, hrát se slovy a neekonomičtější cesta vede přes slovní výpůjčky, půjček maximálně s nějakými morfologickými změnami. Španělské periodikum ABC uvádí, že RAE ve svém vydání v roce 2001 uvedla 222 cizích slov a to v jejich nezměněné formě. Dále periodikum ABC cituje Markétu Novotnou, která ve své práci, napsané v roce 2007, *El anglicismo en la lengua española*, udává cifru 407 anglicismů ve španělském slovníku *Gran diccionario de uso del español actual*.²⁰ Zde jsou příklady, které uvádí zmíněná publikace ABC: *partner*, *cash flow*, *commodities*, *low cost*, *rating*, *know how*, *lifting*, *hashtag*, *e-mail*, *dron*, *front row*, *celebrity*, *postear*, *community manager*, *trendy*, *pendrive*, *chat*, *link*, *blog* a již výše zmíněné *selfie* a *smartphone*. Markéta Novotná má ve své práci velice přehledný abecedně řazený glosář anglicismů, z něho nyní vypíši několik anglicismů, které jsou z mého pohledu nejtypičtější.²¹

Airbag, *autostop*, *baby*, *bacon*, *bádminton*, autorka uvádí *básketbol* i *basquetbol*, ale RAE *básquetbol* a *basquetbol*, dále *béisbol*, *best seller*, *bistec*, *blackjack*, může být i *black-jack* nebo *black jack*. *Bonus*, substantivum, které skrze latinu přešlo do angličtiny a poté do španělštiny. Zajímavostí jsou například výrazy *bowling* a *bulldog*, které nejsou zařazeny ve slovníku RAE. *Boom*, *camping*, výraz *cannabis* autorka uvádí jako

²⁰ VILLARREAL, Antonio. *Quando el inglés usurpa la riqueza léxica del español*. [online]. Madrid, ABC 28. 4. 2014, [cit. 7. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.abc.es/cultura/20140427/abci-anglicismos-201404261644.html>.

²¹ NOVOTNÁ, Markéta. *El anglicismo en la lengua española*. [online]. Masarykova Univerzita, Brno, 2007, s. 45 [cit. 30. 3. 2016]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/145734/ff_b/bakalarska_diplomova_prace.pdf.

anglicismus, ale *RAE* jeho původ řadí do řeckého a poté do latinského jazyka. Podobné je to i se slovem *chance*, kde *RAE* uvádí původ francouzský, nikoli anglický. *Chequear, chutar, claxon, clínex, clip, club, cóctel, crack, criquet, estrés, fan, flash*. Další kuriozitou je, že *RAE* zná sloveso *flirtear*, ale už ne podstatné jméno *flirt*. *Eslogan, esmoquin, esnob, espray, gánster, gigabyte, gin, golf, grill, grog, hacker, hobby, hockey, hooligan, interviú, jeep, jersey, jet, leasing, lifting, lobby, look, mánager, marketing, overol, pádel, parking, porfolio, pub, pudin, pulóver, puzzle, rafting, rap, sándwich, sexy, sheriff, show, single, sketch, sport, test, unisex, váter, web, windsurfing, yóquey*, zde *RAE* nepřipouští podobu *jockey*.

1.10. Amerikanismy

Amerikanismy jsou slova pocházející z domorodých jazyků na americkém kontinentě, jež vstoupila do španělštiny skrze objevení tohoto kontinentu Kryštofem Kolumbusem v roce 1492. Dobyvatelé společně s kronikáři museli přijmout nová slova pro pojmenování neznámých věcí, nalezených na nově objevené půdě. Jde o postup, který je snadnější, než vymyšlení novodobých výrazů pro další objekty. Opět i v tomto případě přejímání cizích slov jde o obohacování slovní zásoby cílového jazyka, který si dnes bez těchto změn neumíme představit. Nemusíme si ani uvědomovat, že jde o výrazy původem z jiného jazyka. Ze své vlastní zkušenosti vím, že pokud se učím nová slovíčka v cizím jazyce, ani mě nenapadne se zamýšlet nad jejich původem. Často právě tato slova, která pro mě neznějí nově, máme i v českém jazyce a rozumíme jim. Takovým případem může být výraz *huracán*, jehož původ *RAE* připisuje domorodému kmeni Taínů stejně jako *ají, bejuco, batata, barbacoa, boniato, carey, canoa, caimán, ceiba, hamaca, maní*. Jazyk taínů tvoří nejpočetnější skupinu amerikanismů, neboť právě s domorodci tohoto jazyka byla poprvé španělština v kontaktu a převzala z něj první cizí slova, která se rozšířila do zbytku Ameriky, aby nahradila jiné výrazy. To vysvětluje, proč jsou početnější skupinou než vyspělejší kultury domorodých jazyků kečua nebo nahuatl.²² Výrazy jako *cacahuete, aguacate, chocolate, cacao, tomate, coyote, petaca, malacate, petate, hule, tiza, chicle, chile, cuate, guacamole, jícara, mezcal, milpa, mole, nopal, ocelote, papalote, peyote*, pocházejí z domorodého jazyka nahuatl a *palta, cancha, carpa, caucho, chirimoya, choclo, cóndor, curaca, guacho, huaico, pampa, papa, puma, puna, quena, quincha, yuyo* mají původ v jazyce

²² *Americanismos en el español general* [online], [cit. 11. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.blogolengua.com/2010/04/americanismos-en-el-espanol-general.html>.

kečuánském. Tato slova cizího původu, původních amerických obyvatel, se vztahují ve většině případů k názvům bylinek či k výrobě tamních potravin. Nejpočetnější skupinu tvoří názvy rostlin, stromů, ovoce a indiánských nástrojů a v neposlední řadě také zvířat. Dalšími amerikanismy domorodých obyvatel jsou například *jaguar, cocuyo, colibrí, caoba, cacique, manatí, piragua, sabana, poncho, iguana, jején, boldo, cigarro, henequén, tatú, ananá*.²³, *canibal, loro, chinchilla, alpaca, vicuña, llama*²⁴

1.11. Příklady cizích slov z různých jazyků

Čeština: *robot*

Portugalština: *caramelo, mejillón, mermelada, chubasco, bandeja, buzo*

Ruština: *vodka, balalaika, troika i troica*

Japonština: *tofu, kimono* nebo také *quimono*,

Čínština: *té, lichi*,

Přejímání cizích slov je proces, který cílovému jazyku slouží zejména proto, aby vyplnil lexikální mezery v jeho slovní zásobě. Je zřejmé, že bez vlivu ostatních jazyků by španělština nebyla tím, čím je dnes, tak jak ji známe, učíme se a používáme ji. Díky všem výše zmíněným historickým mezníkům a také geografické poloze Španělska by nebyla obohacena o jazyky, které jsem již zmiňovala, jako například arabština, francouzština, angličtina a zejména latina. Všechny tyto jazyky zasáhly do toho španělského a obohatily jeho slovní zásobu, která se neustále vyvíjí, a přizpůsobuje dnešní době. Žádný z jazyků nestojí na jednom místě, nepřestane se vyvíjet, ale půjde stále dál. Je důležité, abychom tomuto tempu udávali nějaký směr, pravidla či normy a právě určitými pravidly se řídí i tvoření množného čísla, kterému se budu věnovat v následující kapitole.

²³ *Americanismo (lingüística)* [online], 12. 5. 2016, [cit. 11. 3. 2016]. Dostupné z: [https://es.wikipedia.org/wiki/Americanismo_\(ling%C3%BC%C3%ADstica\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Americanismo_(ling%C3%BC%C3%ADstica)).

²⁴ *Americanismos en el español general* [online], [cit. 11. 3. 2016]. Dostupné z: <http://www.blogolengua.com/2010/04/americanismos-en-el-espanol-general.html>.

2. Tvoření množného čísla u slov cizího původu

V této kapitole se budu zabývat tvořením množného čísla a zaměřím se na to, jak jednotlivé gramatiky popisují způsoby tvoření plurálu u cizích slov. Budu se snažit řadit jednotlivé gramatiky, které jsem pro svou bakalářskou práci našla, od nejstarší po nejnovější. Čerpat budu z gramatik: *Nueva gramática de la lengua española* z roku 1991 vydaná Španělskou královskou akademií, Emilio Alarcos Llorach a jeho *Gramática de la lengua española* z roku 1999, Leonardo Gómez Torrego, *Gramática didáctica del español* z roku 2002, Jiří Černý, *Morfología española*, rok 2008, *Nueva gramática de la lengua española* z roku 2009, novější verze té z roku 1991 a Bohumil Zavadil, Petr Čermák, *Mluvnice současné španělštiny* z roku 2010.

Tato kapitola je podstatná část mé bakalářské práce a chtěla bych dojít k tomu, zda se jednotlivé uvedené publikace shodují v této problematice a zda existuje nějaký návod, týkající se tvoření množného čísla u slov cizího původu. Jak tomu je dnes a jaké tvary jsou upřednostňovány, budu zjišťovat později v praktické části.

Obecně španělská gramatika dovoluje dva způsoby tvoření množného čísla u podstatných a přídavných jmen a to pomocí koncovek *-s* a *-es*. Skutečnost, že tomu tak vždy nemusí být, nám doloží gramatiky, které uvedu později. Nejen těmito koncovkami se ve španělském jazyce dá rozlišit jednotné číslo od množného, také nám k tomu dopomáhá určitý člen. Slova cizího původu přejatá z latiny, řečtiny, francouzštiny a jiných jazyků si španělština, jak uvidíme dále, následně upravuje a přizpůsobuje podle svých gramatických norem a potřeb. Důležitých aspektů pro tvorbu množného čísla u slov cizího původu je několik. Odkud daný výraz pochází, zda jde o latinismy, helénismy, galicismy, apod. a jak si ho gramatika jazyka, do níž daný výraz vstupuje, přizpůsobí. Proto je mezi španělsky mluvícími zeměmi mnoho rozdílů ve tvoření a hlavně používání množného čísla u slov cizího původu. Svou roli zde hraje frekvence používání daného výrazu v určitém časovém období i to z jakého jazyka výraz pochází, jakou má daný výraz koncovku, zda končí na samohlásku či souhlásku v mluvené či psané formě.

2.1. Nueva gramática de la lengua española - 1991

Jako jedna z nejstarších gramatických publikací, která se mi dostala do rukou je *Nueva gramática de la lengua española* z roku 1991 vydaná Španělskou královskou akademií. Ta nejprve popisuje tvoření množného čísla obecně a vysvětluje, že u tvoření plurálu jsou povoleny tři různé varianty obměny morfému, to znamená *-es*, *-s* a nulový morfém, tzn. žádný. Jejich použití není náhodné, ale má svá pravidla, která se zakládají na fonologické struktuře singuláru. Záleží tedy na hlásce, kterou singulár končí, dále na přízvuku a na tom zda je nebo není daný výraz jednoslabičný. Pokud mnohoslabičný výraz v jednotném čísle končí na souhlásku *-s*, tomuto zakončení předchází nebo ne další souhláska a přízvuk není ostrý, použije se varianta s nulovým morfémem pro vytvoření množného čísla. Takovýchto výrazů je ve španělském jazyce mnoho, např. *los atlas, los papanatas, los lunes (martes, miércoles,...), caries, quepis, dosis, crisis, mantis, glotis, litis, brindis, perdis, virus*, atd. Speciální skupinou v této problematice jsou technicismsy zakončené koncovkou *-sis*: *las anagnórisis, los análisis, las catarsis, las diagnosis, los énfasis, los éxtasi, los paréntesis, las sintaxis* apod. a technicismsy končící řeckou koncovkou *-ítis*: *artritis, nefritis, pleuritis, faryngitis, laryngitis*, atd. Ta podstatná jména končící na *-s* v jednotném čísle, která nespádají pod již zmíněné možnosti, ať už jednoslabičné či víceslabičné, s přízvukem na poslední slabice mají morfém *-es* v množném čísle. Gramatika uvádí příklady jako: *mies > mieses, lis > lises, cabás > cabases, revés > reveses, país > países*. Jiný je případ po výrazy končící na jednu z následujících souhlásek: *-d, -z, -l, -r* a *-n*. V těchto případech se bude přidávat morfém *-es* a roli zde nehraje, jak počet slabik, tak přízvuk takovýchto podstatných jmen: *red-es, faz > faces, sol-es, mar-es, don-es, pared-es, raíz > raíces, corcel-es, rehén > rehenes, ángel-es*, apod.²⁵

V další kapitole *Nueva gramática de la lengua española* se řeší otázka tvoření plurálu u slov cizího původu. Tyto kapitoly jsou pro mou bakalářskou práci klíčové. Zmíněná gramatika uvádí, že s postupem času se u slov cizího původu, tedy zejména u galicismů a anglicismů, jež se zatím nepošpanělštily a končí na souhlásku, přidává koncovka *-s*. Další problém nastává u kultismů řeckých i latinských, které vstoupily do jazyka v různých epochách: *hipérbaton, desiderátum, memorándum, réquiem, déficit, superávit, exequátur, plácet, quórum, tuáutem*, apod. U těchto a jim podobným výrazům se zřídka užívá plurál, a to tím nejjednodušším způsobem - postavením určitého členu

²⁵ Real Academia Española: *Nueva gramática de la lengua española*, Madrid, 1991, s. 181.

pro množné číslo před tento výraz: *los memorándum, los tuáutem*. Pro střední rod řeckých a latinských slovních výpůjček by gramatika doporučovala, ne moc užívanou koncovku *-a* u množného čísla, jako: *los quanta*. Od slova *hipérbaton* se užívá, jak gramaticky přijatelnější forma plurálu *hipérbatos*, tak i nespisovné *hipérbatons*. Literatuře známé latinismy *armonios, máximos, mínimos* a *medios* by se měly užívat beze změny, tak jak jsou. Nicméně se užívají formy: *armóniums, máximums, mínimos* a *médiiums*. Ke konci této kapitoly gramatika dodává, že množné číslo od slova *álbum* je *álbumes*.²⁶

U galicismu *complot, complots* se vynechává při výslovnosti koncové *t*, jak u jednotného, tak u množného čísla a proto by byla lepší varianta *compló, complós*, jako tomu je u podobných jmen končících na *-t, -ts*: *carné-s, clichés-s* nebo *clisé-s, chalé-s, chaqué-s, parque-s*. Je vidět, že důležitou roli toho jak bude vytvořen plurál, hraje i fonetická stránka jazyka a to, co je Španělům bližší a jednodušší vyslovovat. Španělský jazyk si proto v některých případech razí svou vlastní cestu a tak při tvoření množného čísla tvoří novou formu slova: *vivac > vivaque-s, frac > fraque-s, gong > gongo-s, pailebot > pailebote-s, paquebot > paquebote-s, filme-s, vals > valse-s, ponche-s, estándar-es, chelín-es, mítin-es*, atd. Od slova *club* by se měla tvořit forma *clubes*. U slova *sándwich* není gramatika jednoznačná s fonetikou, ale plurál uvádí jako *sándwiches*.²⁷

Cizí slova různého původu a mnoho indiánských výrazů, neboli amerikanismů často váhají mezi použitím koncovky *-es* a *-s*: *estay > estáis* a častější *estayes, coy > cois, coyes, carey > careyes, caney > caneyes*. Podle *Nueva gramática de la lengua española* se u peruánských amerikanismů mimo jiné aplikuje pro množné číslo koncovka *-aes*: *pacay > pacayes, pacáes*. Množné číslo od slov: *jersey, paipái, rentoy* se tvoří přidáním *-s* a ypsilon přejde na měkké *i*: *jerséis, paipáis, rentóis*.²⁸

Gramatika tvrdí, že velká část mnohoslabičných podstatných jmen končících na samohlásku *-á, -í, -ú*, připojuje mnohem raději koncovku *-es* v množném čísle než koncovku *-s*. Podstatná jména končící na *-á*: *albalá > albaes, faralá > faralaes, jacarandá > jacarandaes*, výjimkou jsou výrazy *mamás, papás* a *sofás bajás*, které se upřednostňují před kultismy *sofaes, bajaes*. Podstatná jména končící na *-í*: *alfolí-es,*

²⁶ Real Academia Española: *Nueva gramática de la lengua española*, Madrid, 1991, s. 182.

²⁷ Real Academia Española: *Nueva gramática de la lengua española*, Madrid, 1991, s. 183.

²⁸ Real Academia Española: *Nueva gramática de la lengua española*, Madrid, 1991, s. 184.

alfolí-s, bigudí-es, bigudí-s, cequí-es, cequí-s, frenesí-es, frenesí-s, hurí-es, hurí-s, maniquí-es, maniquí-s, rubí-es, rubí-s, zaquizamí-es, zaquizamí-s a téměř bez výjimek se užívají formy: *bisturís, chacolís, esquis, gachís, gilís, pirulís, popurrís*. Podstatná jména končící na samohlásku *-ú*: *bambú-es, bambú-s, bantú-es, bantú-s, ombú-es, ombú-s, tabú-es, tabú-s, zulú-es, zulú-s*, výrazy často užívané si téměř vždy připojují morfém *-s*: *ambigús, canesús, champús, menús, tisús*. Naproti tomu podstatná jména končící na samohlásky *-é, -ó* upřednostňují koncovku *-s*: *cafés, canapés, chapós, dominós, gachós, landós, paletós, rondós*. Podstatné jméno *maravedí* se ve starých textech objevuje v množném čísle ve tvaru *maravedís* a v dalším tvaru *maravedises*. Množné číslo *maravedí-es* není časté.²⁹

2.2. Emilio Alarcos Llorach - Gramática de la lengua española - 1999

Tato gramatika začíná obdobně jako předchozí výše uvedená publikace, avšak Emilio Alarcos Llorach dodává k výrazům s nulovým morfémem, které se rozlišují pouze za pomoci určitého členu (*el lunes > los lunes*), některé kultismy: *tórax, bíceps, fórceps*. Pokud je výraz v jednotném čísle zakončen na souhlásku včetně *s*, připojí se koncovka *-es* pro množné číslo: *abad > abades, matiz > matices, ratón > ratones, margen > márgenes, col > coles, cárcel > cárceles, temos > temores, as > ases, anís > anises, reloj > relojes*, pokud výraz končí na nepřízvučnou samohlásku přidává *-s*: *lana > lanas, ave > aves, ánade > ánades, mapamundi > mapamundis, yanqui > yanquis, lomo > lomos, ópalo > ópalos, espíritu > espíritus*. Když je daný výraz zakončen na přízvučnou samohlásku, tvoření množného čísla kolísá mezi oběma koncovkami *-es, -s*. Zatímco výrazy *cafés, fes, menús, dominós, sofás* jsou jednoznačné, slova jako: *jabalí, alhelí, maravedí, berbiquí* mohou mít jak koncovku *-s* tak *-es*: *jabalís-jabalíes, alhelís-alhelíes, maravedís-maravedíes, berbiquí-berbiquíes*. Gramatiky se shodují i při tvoření plurálu od výrazů: *jerséis, paipais, rentóis*. Kultismy, které přešly do španělštiny později, a jejich užití není tolik rozšířené, užívají koncovku *-s*: *desiderátum > desiderátums* nebo přijímají v jazyce psaném původní formu plurálu: *desiderata*. Další kultismy zůstávají beze změny: *los memorándum, los tendéum, los explícit*. Kultismy, které se rozšířily běžnému užívání se adaptovaly blíže klasickému tvoření plurálu:

²⁹ Real Academia Española: *Nueva gramática de la lengua española*, Madrid, 1991, s. 185.

álbum > *álbumes*, od *currículum* se místo *currucila* více užívá v mluvené formě *currículos*, *hipérbaton* > *hipérbatos* (Emilio Alarcos Llorach nezmiňuje formu *hipérbatons*), od *sympósium* se zobecnilo *simposio-simposios*. U slov cizího původu je v oblibě tvar plurálu: *yogures*, *goles*, *chóferes*, ale váhá se mezi tvary *clubs*, *clubes*, *clus* a *sángüiches*, *sangüis*. Předchozí gramatika z roku 1991 neuvádí výraz *clubs* ani *clus* a neshodují se ani v ortografické podobě slov *sándwiches*, kterou uvádí gramatika z roku 1991 a výše zmíněné *sángüiches*.³⁰

2.3. Leonardo Gómez Torrego - Gramática didáctica del español - 2002

Také Leonardo Gómez Torrego ve své *Gramática didáctica del español* rozlišuje samohlásky na přízvučné a nepřízvučné. U nepřízvučných s koncovkou *-s* uvádí příklady: *casa* > *casas*, *coche* > *coches*, *amigo* > *amigos*. K přízvučným samohláskám s koncovkou *-es* zase tuto trojici podstatných jmen: *sofá* > *sofás*, *café* > *café*s, *buró* > *burós*. Výrazy končící na znělou samohlásku *-í* většinou připojují koncovku *-es*: *jabalí* > *jabalíes*, *alhelí* > *alhelíes* (výše u těchto dvou výrazů Emilio Alarcos Llorach také uvádí použití koncovky *-es*), *israelí* > *israelíes*, nicméně stále více se v tomto případě tíhne ke koncovce *-s*: *esquí* > *esquíes*, *bisturí* > *bisturís*. Podstatná jména končící znělou samohláskou *-ú* mohou tvořit plurál, jak s koncovkou *-es*, tak *-s*, ale některá jej mohou utvořit pouze se zakončením na *-s*: *hindú* > *hindús* nebo *hindúes*, *zulú* > *zulús* nebo *zulúes*, *menú* > *menús*, *vermú* > *vermús*, *tabú* > *tabús* nebo *tabúes*, *bambú* > *bambús* nebo *bambúes*, *champú* > *champús*, *iglu* > *iglús* nebo *iglúes*.³¹ Podstatná jména zakončená na jinou souhlásku než *-s* nebo *-x* tvoří plurál přidáním *-es*: *pastel* > *pasteles*, *canon* > *cánones*, *altar* > *altares*. Ta co jsou zakončena *-s* nebo *-x* také přidávají koncovku *-es*: *compás* > *compases*, *autobús* > *autobuses*, *carcax* > *carcaxes*, Gómez Torrego je však rozděluje, kvůli ostrému přízvuku u posledních dvou jmenovaných koncovek a dále dodává, že neměnná zůstávají ta slova, která jsou se stejným zakončením na *-s* nebo *-x* a s přízvukem na předposlední slabice: *la tesis* > *las tesis*, *el tórax* > *los tórax*. Podstatná jména zakončená na *-y* tvoří množné číslo za pomoci koncovky *-es*, tím pádem se samohlásky změny na souhlásky: *convoy* > *convoyes*, *buey*

³⁰ ALLARCOS, Emilio, Llorach: *Gramática de la lengua española*, Madrid, 2002, s. 63.

³¹ GÓMEZ, Leonardo, Torrego: *Gramática didáctica del español*, Madrid, 1997, s. 42.

> *bueyes, rey* > *reyes, virrey* > *virreyes*, výjimkami jsou *jersey* > *jerséis, paipay* > *paipáis, rentoy* > *rentóis*.³²

2.4. Jiří Černý - Morfología española - 2008

Autor Jiří Černý uvádí ve své gramatice přehlednou tabulku, která by mohla shrnovat popis tvoření množného čísla všech gramatik, nicméně nabízí pouze pár jednotlivých názorných příkladů od každého exponentu pro možné číslo. Tabulka shrnuje i popis tvoření plurálu, který autor rozepisuje podobně jako předešlé gramatiky.³³

REGLAS GENERALES		Plural:	
-o, -a, -e	+ s	<i>muchacho, silla, estudiante</i>	<i>muchachos, sillas, estudiantes</i>
cons., -y	+ es	<i>mes, mar; faz, alud; rey</i>	<i>meses, mares; faces, aludes; reyes</i>
Terminaciones poco frecuentes, excepciones y casos especiales			
-ó, -á, -é	+ s	<i>buró, papá, café</i>	<i>burós, papás, cafés</i>
-í	+ es	<i>guaraní, israelí, jabalí</i>	<i>guaraníes, israelíes, jabalíes [esquíes]</i>
-ú	+ (e)s	<i>bambú, hindú, tabú</i>	<i>bambú(e)s, hindú(e)s, tabú(e)s²²</i>
	+ s	<i>champú, menú, vermú</i>	<i>champús, menús, vermús</i>
-s, -x (agud.) + es		<i>autobús, compás, dios</i>	<i>autobuses, compases, dioses</i>
(otras) sin cambio		<i>análisis, chasis, tesis, tórax, sacacorchos, miércoles</i>	<i>análisis, chasis, tesis, tórax sacacorchos, miércoles</i>
excepciones:		<i>esquí, jersey</i>	<i>esquíes, jerséis</i>
las vocales:		<i>a, e, i, o, u</i>	<i>aes, es, ies, oes, ues</i>
cambio de acento:		<i>carácter, espécimen, régimen</i>	<i>caracteres, especímenes, regímenes</i>
singularia tantum:		<i>caos, sed; azúcar, trigo</i>	-
pluralia tantum:		-	<i>gafas, nupcias, víveres; los Andes</i>
cambios de sign.:		<i>esposa (manželka)</i>	<i>esposas (pouta, želízka)</i>
extranjerismos:		<i>fan, ticket, trust; chalet</i>	<i>fans, tickets, trusts; chalets²³</i>
asimilación actual:		<i>film(e), frac, sándwich</i>	<i>film(e)s, fracs/ques, sándwich(es)</i>
asimilados:		<i>álbum, bar, gol, yogur</i>	<i>álbumes, bares, goles, yogures</i>

V tabulce znovu můžeme vidět, že končí-li výraz na samohlásku, následuje exponent -s. Končí-li na souhlásku nebo -y bude následovat koncovka -es, to jsou podle Jiřího Černého a jeho tabulky základní pravidla. Následují koncovky, které nejsou španělštině vlastní, jde právě o slova cizího původu a jejich, pro španělštinu, netradiční zakončení: -ó, -á-, -é, které napojují koncovku -s, -í které připojuje exponent -es, a -ú u kterého jsou možné obě možnosti, u posledně jmenovaných koncovek hraje velkou roli, to, do jaké míry se daný výraz integruje do španělské mluvy. Čím více se slovo používá, tím častěji jej jde vidět či slyšet právě s koncovkou -s, jak už zmiňovaly některé z gramatik a také Jana Králová: „Koncovka -s se u podstatných jmen zakončených na přízvučnou

³² GÓMEZ, Leonardo, Torrego: *Gramática didáctica del español*, Madrid, 1997, s. 43.

³³ ČERNÝ, Jiří: *Morfología española*, Olomouc, 2008, s. 76.

*samohlásku prosazuje stále častěji. Je možno konstatovat, že čím je výraz užívanější, tím výrazněji ustupuje do pozadí původní koncovka -es (...)*³⁴ Stejně jako Gómez Torrego i Jiří Černý rozlišuje přízvuk u slov s koncovkami -s a -x, beze změny budou ta, která mají přízvuk na předposlední slabice. Dále jsou v tabulce vypsány výrazy, které jsou z mého pohledu nejvíce problematické, jde o: *esquí > esquís, jersey > jerséis*, přízvuk posouvající *carácter > caracteres, espécimen > especímenes, régimen > regímenes* a v neposlední řadě pro nás důležitá cizí slova jejich změny: *fan > fans, ticket > tickets, trust > trusts, chalet > chalets* u tohoto výrazu autor zmiňuje v poznámce pod čarou i pošpanělštěné formy *chalé > chalés, film(e) > film(e)s*, atd.

2.5. Nueva gramática de la lengua española - 2009

Nueva gramática de lengua española z roku 2009 se takřka neliší od té z roku 1991 a v problematice obecného tvoření plurálu se shodují, není tedy žádným překvapením opakující se gramatickou poučka s koncovým -s v plurálu u těch substantiv a adjektiv končících na nepřízvučnou samohlásku a dvojhlásku: *águila > águilas, saharahui > saharahuis, sepia > sepias, yanqui > yanquis*, atd.³⁵

Následně se v této gramatické publikaci zaměřím přímo na kapitoly, ve kterých se autoři věnovali tvoření množného čísla u cizích slov, popřípadě budu komentovat a vypisovat výrazy, které obsahují cizí slova a jsou komplikované při tvoření plurálu, jedním z takových slov je *güisquises*, které se mění na *güisquis*, protože koncové -s má tendenci aspirovat díky předcházejícímu -e. Podobné je to i s výrazy *cacahuates* a *cacahuates*, které se mění na *cacahueses* a *cacahués*, díky nesprávně tvořenému *cacahué* v singuláru. A právě tyto tvary *cacahués* a *cacahueses* jsou nesprávné. Správné jsou tvary: *cacahuate > cacahuates*, používané v Americe a *cacahuete > cacahuetes* preferovanější ve Španělsku.³⁶ Příležitostně jsou v textech k vidění výrazy *cafeses*, vyskytující se v oblasti Karibiku, nebo *sofases*, pro *Nueva gramática de la lengua española* jsou tyto tvary gramaticky nesprávné, ačkoli je jejich výskyt ojedinělý. Jména končící na znělou samohlásku -á, -é, -ó, stejně jako ta jména zakončená na neznělou nebo dvojhlásku, i v tomto případě bude zakončení pomocí exponentu -s: *ayatólá > ayatólás, bonsái > bonsáis, café > cafés, canapé > canapés, chimpancé > chimpancés*,

³⁴ KRÁLOVÁ, Jana: *Moderní gramatika španělštiny*, Plzeň, 1999, s. 23.

³⁵ Real Academia Española: *Nueva gramática de la lengua española*, Madrid, 2009 s. 130.

³⁶ Real Academia Española: *Nueva gramática de la lengua española*, Madrid, 2009 s. 131.

cuplé > *cuplés*, *dominó* > *dominós*, *pachá* > *pachás*, *rajá* > *rajás*, apod. Tvary plurálu *bajaes*, *rajaes*, *pachaes* nebo *dominoes* takřka mizí z aktuálního užívání, ačkoli je možné je zahlédnout. Podstatná jména a zájmena zakončená na znělou samohlásku *-í* dovolují obě možnosti tvoření plurálu *-es* i *-s*. mohou tedy mít dvojí podobu plurálu, zde jsou některá z nich: *ají* > *ajíes/ajís*, *baladí* > *baladíes/baladís*, *berbiquí* > *berbiquíes/berbiquís*, *bisturí* > *bisturíes/bisturís*, *borceguí* > *borceguíes/borceguís*, *coatí* > *coatíes/coatís*, *colibrí* > *colibríes/colibrís*, *coquí* > *coquíes/coquís*, *cují* > *cujíes/cujís*, *hurí* > *huríes/hurís*, *jabalí* > *jabalíes/jabalís*, *tahalí* > *tahalíes/tahalís*, atd. Stejně gramaticky správně budou obě možnosti volby exponentů také u substantiv zakončených na *-ú*: *canesú* > *canesúes/canesús*, *caribú* > *caribúes/caribús*, *iglu* > *iglués/iglús*, *tabú* > *tabúes/tabús*, *tiramisú* > *tiramisúes/tiramisús*, *tisú* > *tisúes/tisús*, *zulú* > *zulúes/zulús*, apod. Gramatika neuvádí, který exponent je gramaticky vhodnější, protože obě možnosti jsou korektní. Záleží čistě na autorovi či mluvčím jakému tvaru dá přednost. Jak je ale zvykem v jazyce není nikdy nic stoprocentní a tak i zde mohou existovat výjimky nebo spíše inklinace užívání exponentu *-s* u slov cizího původu zakončených právě na koncové *-ú*: *champús*, *cucús*, *interviús*, *tutús*, *vermús*. Nicméně může existovat i tvar *chapúes* a například k výrazu *menu* dvojice *menús/menúes*. Znovu zmíněná poučka výrazů končících na souhlásky *-l*, *-n*, *-r*, *-d*, *-z* připojující exponent *-es* nechybí ani v této gramatice, příklady: *alférez* > *alféreces*, *balón* > *balones*, *canon* > *cánones*, *cárcel* > *cárceles*, *revólver* > *revólveres*, atd. Neměnné v množném čísle zůstávají výrazy řeckého původu, které mají přízvuk na třetí slabice od konce: *el asíndeton* > *los asíndeton*, *el polisíndeton* > *los polisíndeton*, *el tetragrámaton* > *los tetragrámaton*, opět je zde výjimka a toto pravidlo nesdílí již zmíněný výraz *hipérbaton*, který má, jak už víme, z předešlých gramatik, tvar plurálu *hipérbatos*. Gramatika u tohoto tvaru výrazu doplňuje, že vychází z podoby výrazu *hipérbato*, zatím nezmněné v žádné z uvedených gramatických publikací. Slova končící *-s* nebo *-x* připojují koncovku *-es* pokud, jsou jednoslabičná nebo mají ostrý přízvuk: *anís* > *anises*, *arnés* > *arnese*, *autobús* > *autobuses*, *box* > *boxes*, *chisgarabís* > *chisgarabises*, *campás* > *campases*, *fax* > *faxes*, *kermés* > *kermeses*, *lis* > *lises*, *mandamás* > *mandamases*, *mentís* > *mentises*, *moisés* > *moiseses*, *plus* > *pluses*, apod. Ve středověké a klasicistní španělštině bylo běžné vyslovovat a psát bez koncového *-s*, vezmeme-li některá substantiva řeckého původu, začleněná do španělštiny později, končící koncovkou *-sis*, jako: *apocalipsi* (*apocalipsis*), *diócesi* (*diócesis*), *hipótesi* (*hipótesis*) nebo *perífrasi* (*perífrasis*). Takto se projevoval rozdíl mezi tvarem singuláru a plurálu.

Tato změna se dnes již neděje. Slova především cizího původu, nikoli španělská, zakončená na -y přibírají koncové -s a mění -y na -i. Typickým příkladem je již zmíněný výraz *jersey* > *jerséis*. V některých zemích latinské Ameriky se užívá tvar slova *yérsey* a plurál od toho tvaru *yerseis*, výjimečně se zaregistrovala podoba *jerseises*, která je gramaticky nesprávná. Některá slova končící na samohlásku doprovázenou -y dovolují obě varianty: *coy* > *cois/coyes*, *estay* > *estáis/ estayes*, *noray* > *noráis/norayes*, apod.³⁷

Jedna z kapitol, které RAE věnuje zvláštní pozornost, jsou latinismy a není divu, protože právě tento jazyk položil základy dnešní španělštině. Latinské výrazy běžně užívané ve španělštině ve své originální podobě a z velké části uznané REA, podléhají španělským jazykovým normám při tvoření plurálu, stejně jako cizí slova z jiných jazyků adaptovaná do španělštiny. Latinismy zakončené na -s nebo -x zůstávají v množném čísle neměnné: *ángelus*, *axis*, *campus*, *códex*, *corpus*, *estatus*, *ficus*, *gaudeamus*, *humus*, *ictus*, *ísatis*, *lapsus*, *lupus*, *opus*, *rictus*. Některá z těchto slov přešla do španělštiny skrze angličtinu jako *campus* nebo *estatus* s upřednostňovanějším tvarem *status* a jiná, například jako *corpus*, mají pod vlivem angličtiny tendenci se užívat v plurálu také s koncovkou -a: *córpora*, *currícula*, *data*, *media*, *memoranda*, *referenda*. Podstatné jméno *ómnibus* je také beze změny v množném čísle, *los ómnibus*, ojedinele byl zaznamenán tvar plurálu *omnibuses*. Existují latinismy se zakončením na koncovku -us, které si španělština postupem času přizpůsobila a pozměnila koncovku na -o. Nicméně původní koncovka nezanikla a mohou se vyskytovat výrazy dvojí podoby s tím, že při tvoření plurálu výrazy s původní koncovkou -us zůstanou neměnné a ty s koncovkou -o přibírají exponent -s v množném čísle: *el diplodocus* > *los diplodocus*, ale *el diplodoco* > *los diplodocos*, *el eucaliptus* > *los eucaliptus*, ale *el eucalipto* > *los eucaliptos*, *el tifus* > *los tifus*, ale *el tifo* > *los tifos*, *el cactus* > *los cactus*, ale *el cacto* > *los cactos*. Je ve zvyku upřednostňovat původní latinské tvary, jak v singuláru, tak v plurálu. Množné číslo u dalšího slova pocházejícího z latiny *lux* bude *luxes*, ale u výrazu *dux* změna nenastane, změnu v množném čísle ponese tedy pouze člen *los dux*. Matoucí, při tvorbě množného čísla, se mohou zdát tvary slov *júnior* s přízvukem, které přešlo do španělštiny ještě skrze angličtinu a *junior* bez přízvuku. První výraz znamená dorostenec ve sportu a druhý, mladý člověk v duchovním slova smyslu. Plurál od těchto slov bude vypadat takto: *júnior* > *júniors*, *junior* > *juniores*. Podobné slovo je *sénior*, u kterého se používá rozšířená forma plurálu *séniors*, ale doporučená podoba slova je *séniores*. Mnohá podstatná jména zakončená na -t se považovala za neměnná. Nyní se

³⁷ Real Academia Española: *Nueva gramática de la lengua española*, Madrid, 2009 s. 138.

preferují a doporučují tvary těchto slov se zakončením na *-s*, protože lépe zapadají do španělské gramatiky: místo *los accésit* bude *los accésits*, místo *los afidávit* bude *los afidávits*, místo *los déficit* bude *los déficits*, místo *los explicit* bude *los explicits*, místo *los fiat* bude *los fiats*, místo *los hábitat* bude *los hábitats*, místo *los incipit* bude *los incipits*, místo *los magnificat* bude *los magnificats*, místo *los plácet* bude *los plácets*, místo *los superávit* bude *los superávits* a místo *los tácet* bude *los tácets*. U latinismů zakončených na *-m* platí obecné pravidlo připojovat k nim exponent *-s*: *critérium* > *critériums*, *desiderátum* > *desiderátums*, *quórum* > *quórum*s, *réquiem* > *réquiems*, *ultimátum* > *ultimátums*, apod., tyto tvary jsou doporučené RAE, nicméně se objevují i tvary neměnné například: *los quórum* nebo *los réquiem*. Výrazy, které prošly určitým vývojem a přizpůsobily se španělštině a její gramatice, jako jsou *auditorium* > *auditorio* nebo *fórum* > *foro* mohou mít opět dvojí podobu plurálu - a to: *los auditoriums* i *los auditorios* nebo *los fórum*s i *los foros*, preferují se ty tvary adaptované do španělské gramatiky.

2.6. Zavadil, Čermák - Mluvnice současné španělštiny - 2010

Dvojice autorů Zavadil, Čermák se plně shodují s první uvedenou gramatikou Španělské královské akademie a taktéž zmiňují tři možnosti obměny morfémů při tvoření množného čísla: *-s*, *-es* a *-0* - nulový morfém. S použitím pravidel všech tří možností obměny zmíněných koncovek se opět shodují se všemi výše uvedenými gramatikami. Autoři se u některých příkladů dokonce přímo opírají o gramatiku RAE z roku 1991: „*Poněkud složitější je situace po přízvučných samohláskách, kde je možné buď -s nebo -es. Původní je -es, ale z mluveného jazyka pronikla i do spisovného úzu řada tvarů se -s a dnes u velmi frekventovaných substantiv tento úzus dokonce převládá.*“³⁸ Toto tvrzení dokonce potvrzují korpusem CREA, kde autoři vyhledávali a porovnávali výskyt slov: *esquís - esquíes*, *menú - menúes*, *dominós - dominoes*, kde převládá tvar první a *bisturís - bisturíes*, *alhelís - alhelíes* *bigudís - bigudíes*, *frenesís - frenesíes*, *jabalís - jabalíes*, *maniquís - maniquíes*, *rubís - rubíes*, *tabús - tabúes*, kde je upřednostňován druhý tvar. To jak tomu je dnes a zda se užívání těchto výrazů nějak změnilo, budu zjišťovat dále v praktické části.

Cizí slova, která se ještě zcela nezařadila do španělského lexika, přibírají koncovku *-s*: *el bloc* > *los blocs*, *el snob* > *los snobs*, *el test* > *los tests*. Koncovku *-es* připojují tehdy,

³⁸ ZAVADIL Bohumil, ČERMÁK Petr: *Mluvnice současné španělštiny*, Praha, 2010, s. 156.

jsou-li už běžně zařazena do španělské slovní zásoby: *el frac* > *los fraques*, *el club* > *los clubes* (nezmiňují formu *clus* a *clubs*), *el álbum* > *los álbumes*, *el lord* > *los lordes*. Dále dvojice autorů uvádí, že některá přejatá slova v jednotném čísle si španělština upravila podle koncovky množného čísla: původní slovo *el chalet* > *los chalés* upravuje na *el chalé*, to samé se děje i s *el parquet* > *los parqué* > *el parqué*, takže i množné číslo má vliv na jednotné číslo a pozměňuje tak gramatická pravidla. Dále autoři popisují kultismy, zde je nazývají jako knižní slova latinského a řeckého původu, u kterých se mění pouze člen: *el déficit* > *los déficits*, *el superávit* > *los superávits*, *el memorándum* > *los memorándums*, atd. U výrazu *el hipérbaton* zmiňují pouze *los hipérbatos* a přidávají výraz, který zatím žádná z uvedených gramatik neřešila: *el corpus* se mění na *los córpora*, ale podle *Diccionario panhispánico de dudas* je správný tvar *los corpus*. Jako jediná z gramatik se blíže věnuje tvorbě plurálu u slov cizího původu a zároveň udává formy slov, které převládají. Například u nejčastějších substantiv převzatých z francouzštiny zakončených na *-et*: *chalet* a *carnet* převládají formy *chalets*, *carnets* nad *chalés* a *carnés*. Nicméně s postupem času se tento rozdíl zmenšuje. U ostatních podstatných jmen tohoto typu je situace různá, např. *parqués* převládá nad *parquets*, *cabarets* nad *cabarés*, tvary *bidés*, *bidets* a *cabriolés*, *cabriolets* se vyskytují se stejnou měrou. U galicismů zakončených na *-ot* jsou častější: *complots* *boicots* než *complós* a *boicós*, tedy nepošpanělštěné formy, galicismy s koncovkou *-ut* jsou na tom, s častější výskytem nepošpanělštěných forem, stejně. Tvary plurálu u latinismů jsou následující *-um*, *-ums*, *-a*, *-os*, jak zjišťovali autoři podle korpusu, jsou následující tvary latinismů nejčastější: *currículos* je častější než dvojice *currículums* a *currícula*, *memorandos* je více používané než *memorándums*, *los memoranda* a *los memorándum*, *desiderata* nemá konkurenci, *referendos* dominuje nad *referéndums*, *ultimátums* je v používání častější než *ultimatos*. *Déficits* je častější než *los déficit*, obráceně tomu je u *los superávits* a *los accésits*, které jsou častější než *superávits* a *accésits*. Dále Zavadil, Čermák zjišťují výskyt ostatních cizích slov, která končí na souhlásku, v této skupině jsou nejčastější anglicismy: *clubes* podle korpusu převažuje nad *clubs* (neuvádí tvar tohoto slova *clus*), *snoobs* a *esnobs* jsou užívanější formy než *esnobs*, *lores* dominuje nad *lords*, nejčastějším podobou tvaru slova *sándwich* v plurálu je *sándwiches*, *fracs* je častější než *fraques* a *coñacs* než *coñaques* atd. Dva výrazy pocházející z latiny *régimen* a *espécimen* posouvají při tvorbě množného čísla přízvuk tak, že v plurálu vypadají takto: *regímenes* a *especímenes*. Stejně na tom je i výraz původem z řečtiny *carácter* > *caracteres*. Gramatika *Mluvnice současné španělštiny*

komentuje stejně jako *Nueva gramática de la lengua española* výrazy z indiánských jazyků a jejich změny v množném čísle, uvádí příklady: *rey* > *reyes*, *ley* > *leyes*, *mamey* > *mameyes*, *carey* > *careyes*, *batey* > *bateyes*, *caney* > *caneyes*, tato slova tedy připojují koncovku *-es*. Slova neintegrována do španělského jazyka, považovaná jako cizí, přibírají exponent *-s* a změna nastává i s koncovým *-y*: *guirigay* > *guirigáis*, *rentoy* > *rentóis*, *jersey* > *jerséis*, autoři doplňují informaci z korpusu, že podoba slova *jerseys* je několikrát častější než podoba *jerséis*.

2.7. Shrnutí uvedených gramatik

Jedna z nejobsáhlejších nejrozsáhlejších a velice přehledných gramatik ze všech uvedených, která rozebírá problematiku tvoření plurálu u slov cizího původu je *Nueva gramática de la lengua española* z roku 2009, vydaná Španělskou královskou akademií. Rozebírá jednotlivě a zabývá se podrobně danými problémy v této oblasti gramatiky. Uvádí i mnoho příkladů, aby byl jev lépe pochopen. Základní principy tvoření množného čísla u slov cizího původu sdílí se starší gramatikou z roku z roku 1991, se stejným názvem a taktéž vydanou Španělskou královskou akademií, i když neuvádí takové množství příkladů, tomu, kdo potřebuje pochopit jak utvořit množné číslo u cizích slov ve španělštině, tato publikace velice pomůže.

Jediná gramatika v českém jazyce, z těch, které uvádím ve své bakalářské práci, je *Mluvnice současné španělštiny*, patřící dvojici autorů Zavadil, Čermák. Přes to, že je publikace psaná v češtině, neposloužila by, někomu, kdo neovládá lingvistické termíny, kterými autoři nešetřili. Zmíněná gramatika je velice podobná strukturou španělské *Nueva gramática de la lengua española* z roku 2009 a navíc uvádí příklady a sběr dat s korpusu CREA, což může být velice užitečné, zejména pokud by chtěl někdo porovnávat rozdílnost užívání výrazů v plurálu z roku, kdy tato gramatika byla vydána a s aktuálním rokem, jako tomu je v této bakalářské práci, v části praktické.

Všechny gramatiky mi byly velikou oporou a pomocí při mé práci a studiu ohledně tvoření množného čísla u slov, která se ať už adaptovala do španělského lexika nebo je na ně stále nahlíženo jako na cizí slova nebo také jen změnila svou ortografickou podobu díky fonetickým vlivům.

Jak jsem již zmínila výše, několik gramatik včetně té, jejíž autorkou je také Jana Králová uvádějí, že čím více se slovo cizího původu postupně integruje do španělského lexika a je více používáno mluvčími španělského jazyka, tím častěji připojuje exponent *-s* namísto koncovky *-es*. Autoři některých gramatik si tohoto jevu všímají zejména u dvou zakončení slov cizího původu, a to těch končících na *-í* a *-ú*, ale také *-é*, *-ó*, jak zmiňuje výše například gramatika z roku 1991. Oproti tomu publikace *Morfología española* od Jiřího Černého připouští u cizích slov zakončených na koncovku *-í* pouze exponent *-es*. Některé z gramatiky doplňují, že záleží na mluvčích španělského jazyka, kterému exponentu dají přednost, ať už v mluvené, či psané formě. Jak jsme mohli vidět, u některých zakončení gramatiky povolují obě možnosti. Nicméně výše zmíněná teorie se jeví velice zajímavá a ráda bych na ní našla odpověď v části praktické.

3. Část praktická

V části praktické bych se chtěla zaměřit především na výrazy cizího původu, které uvádím ve své bakalářské práci. Všechna tato substantiva jsou sbírkou výrazů, které uvádějí výše jmenované gramatiky a některé z nich i dokládají své výsledky a porovnání výskytu slov cizího původu v množném čísle z korpusu *RAE*. V této bakalářské práci bych se chtěla zaměřit, nejen přímo na rozdílnost výskytů jednotlivých tvarů cizích slov, ale také na to, v jaké španělsky mluvící zemi se daný výraz vyskytuje nejčastěji a porovnat diachronní změny vybraného výrazu. Časově budu vyhledávat tvary nejdříve od roku 1985 do roku 2004 a poté od roku 2001 do roku 2015. Pro všechna tato uvedená kritéria, budu čerpat z korpusu *CREA*, který vede data právě do roku 2004 a poté z dalšího korpusu *CORPES XXI*, který vede záznamy od roku 2001 do roku 2015. Následně získaná data budu zanášet do několika tabulek, které budou rozděleny podle toho, jakého jevu se budou týkat. Například, půjde-li o latinismy, či anglicismy nebo cizí slova zakončená exponentem *-ú* nebo *-í*. Tabulky budou rozvrženy následovně: v prvním sloupci budou uvedeny jednotlivé tvary cizích slov v plurálu, v druhém sloupci bude uveden počet výskytů těchto tvarů od roku 1985 do roku 2004, což bude prvních 19 let a navazující třetí sloupec s největším množstvím výskytu v dané španělsky mluvící zemi. Doposud bych tyto dva sloupce brala především jako historickou ukázkou užívání plurálu daných slov. Ve čtvrtém sloupci bude množství výskytů tvarů slov od roku 2001 do roku 2015 a následně v pátém sloupci bude opět zaneseno nejpočetnější užívání výrazu v plurálu v určité zemi. Na čtvrtý a pátý sloupec bych nahlížela jako na nejbližší ukázkou toho, jak je to s užíváním cizích slov v plurálu aktuálně. Tento časový rozestup by nám měl vždy ukázat hlavně to, jak se preference uvedeného výrazu měnila v hispanofonních zemích v celkem malém časovém rozestupu, vzhledem k tomu, jak dlouho již španělský jazyk existuje. V tabulkách, ve sloupcích s daty o výskytu výrazu v určitých zemích budu uvádět vždy jen několik států s největším výskytem daného slova. Neznamena to tedy, že se už v jiných zemích výraz nevyskytuje. Stejně tak, kde bude uveden pouze jeden stát s větším množstvím výskytů jednoho substantiva, není vždy jedinou zemí určitého tvaru slova v plurálu. Poslední, šestý sloupec tabulky, bude uvádět záznamy pouze z korpusu *CORPES* k předchozím dvěma sloupcům a bude se týkat toho, v jakém diskurzu se výraz nejčastěji nachází. Tabulky jsou víceméně orientační a mají především ukázat na rozdílnost užívání různých forem jednoho výrazu v plurálu. Čísla v tabulkách jsou

sběrem dat z výše zmíněného korpusu CREA a CORPES a ani ty nemohou být stoprocentní. Pokud v tabulce bude uvedeno, že se daný výraz nevyskytuje, tak jen proto, že není v korpusech, které také neustále prochází vývojem a nemusí obsahovat záznamy o všem, co do uvedeného roku 2015 bylo napsáno a právě k tomuto problému se blíže vyjadřuje Petr Čermák ve své *Tipología del español actual a la luz de la teoría de Vladimír Skalička*, kterou budu komentovat ke konci praktické části.

3.1. Latinismy

Prvním zkoumaným jevem, kterým se budu zabývat, budou cizí slova původem z latiny a jejich problematika v plurálu u substantiv se zakončením na *-um* , *-a*, také na formy pošpanělštěné k těmto zakončením, které mají koncovku *-os* v plurálu a neměnné tvary latinismů.

VÝRAZ	CREA 1985-2004	CREA 1985 – 2004	CORPES 2001-2015	CORPES 2001-2015	TÉMA VÝSKYTU
referendums	8	Peru, Mexiko	20	Španělsko, Bolívie	Politika, ekonomie a justice
referenda	5	Španělsko	2	Kolumbie, Španělsko	Politika, ekonomie a justice
referendos	76	Španělsko, Venezuela, El Salvador	122	Venezuela, Španělsko, Kolumbie	Politika, ekonomie a justice
ultimátums	12	Španělsko, USA	10	Španělsko, Mexiko	Politika, ekonomie a justice
ultimáta	-	-	-	-	-
ultimatos	5	Španělsko	-	-	-
memorándums	19	Španělsko, Mexiko	14	Bolívie, Španělsko	Politika, ekonomie a justice
memoranda	7	Nikaragua, Venezuela	2	Španělsko, Mexiko	Umění, kultura a představení
memorandos	24	Španělsko, Kolumbie, Chile	48	Španělsko, Venezuela, Argentina	Politika, ekonomie a justice
auditoriums	1	Španělsko	-	-	-

auditoria	14	Španělsko	-	-	-
auditorios	142	Španělsko, Mexiko, Kolumbie	184	Španělsko, Mexiko, Kolumbie	Umění, kultura a představení
los déficit	150	Španělsko, Argentina, Chile	246	Španělsko, Chile, Argentina	Politika, ekonomie a justice
déficits	222	Španělsko, USA, Chile, Argentina	383	Španělsko, Chile, Argentina	Politika, ekonomie a justice
los superávit	9	Španělsko, Argentina	1	Venezuela	Politika, ekonomie a justice
superávits	10	Španělsko, Peru	36	Španělsko, Argentina	Politika, ekonomie a justice
los corpus	9	Španělsko	523	Španělsko, Mexiko, Argentina	Společenské vědy a náboženství
córpora	1	Španělsko	9	Kostarika, Dom. Republika	Společenské vědy a náboženství
hipérbatos	1	Argentina	-	-	-
hepérbatons	-	-	-	-	-
currículos	97	Španělsko	231	Španělsko, Kolumbie, Chile	Společenské vědy a náboženství
currículums	21	Španělsko, Mexiko	40	Španělsko, Chile, Peru	Politika, ekonomie a justice
los currícula	16	Španělsko	57	Mexiko, Španělsko, Argentina	Společenské vědy a náboženství
los eucaliptus	14	Španělsko, Argentina	16	Španělsko, Chile	Literatura - novela
eucaliptos	190	Španělsko, Mexiko, Argentina	394	Španělsko, Kolumbie, Argentina	Literatura - novela
fórum	1	Ekvádor	-	-	-
forums	5	Španělsko	8	Španělsko	Umění, kultura a představení
foros	863	Španělsko, Mexiko	1828	Španělsko, Mexiko	Politika, ekonomie a justice

Z tabulky lze vyčíst, že víceméně nejčastějším způsobem tvoření plurálu u latinismů je připojování koncovky *-os*. Jde o pošpanělštěné tvary množného čísla. Příkladem může být tvar *eucaliptos* u kterého užívání roste, zatím co u tvaru *eucaliptus* nedošlo k žádným větším změnám. Mluvíci španělského jazyka tedy nejraději používají tvary: *referendos, memorandos, auditorios, currículos, eucaliptos, foros*, než jiné tvary k těmto vyjmenovaným. Podle *DPD*, pokud chceme použít celé ustálené slovní spojení *currículum vitae*, budeme ho psát v plurálu beze změny: *los currículum vitae*³⁹. Podle obou korpusů se ovšem tento tvar v plurálu nevyskytuje. A naopak by se neměl používat v plurálu tvar *currícula*. Celé slovní spojení můžeme nahradit právě pošpanělštěnou formou *currículos*. U dvojice slov *los superávit* a *superávits* se preference užívání pozvolna z formy neměnné obrací na formu s exponentem *-s*, což je forma doporučená gramatikami, stejně jako třeba *déficits*. Také se pomalu, ale jistě upouští od užívání tvarů s koncovkou *-a*, jak můžeme vidět například u tvarů *córrpora, auditoria, ultimáta* nebo *referenda*, neplatí to ovšem u tvaru *currícula*, kde se naopak užívání více než zdvojnásobilo. *Los déficit* a *déficits* je jedna z dvojic latinismů, kde jsou v oblibě oba dva tvary. Můžeme se s těmito tvary setkat, jak ve Španělsku, tak v Latinské Americe, ale třeba i v USA. Mezi trojicí plurálů *fórrums, fórrums* a *foros* jednoznačně dominuje pošpanělštěné *foros*. Celkově lze shrnout, že popularita latinismů existuje především s výše zmíněnou koncovkou *-os* a jejich užívání se v průměru zdvojnásobilo oproti jejich ostatním variantám, nicméně doporučené tvary podle gramatik jsou ty s exponentem *-s*: *referendums, quórrums, ultimátums*. Latinismy se nejčastěji vyskytují v tématech typu politika, ekonomie a justice.

3.2. Galicismy

Další tabulka se zaměřuje na cizí slova pocházející z francouzštiny. U galicismů, jak bylo zmíněno v části teoretické, hraje roli fonetická stránka španělského jazyka a jeho přizpůsobování si výslovnosti, tak aby byla pro španělštinu co nejjednodušší. Tím pádem se opět objevují dvojice neboli dvě podoby jednoho výrazu. Uvidíme tedy rozdílnost užívání tvarů pošpanělštěných, takových, která vynechávají například koncové *-t* a porovnávané je s těmi tvary, které ho zachovávají.

³⁹ *Diccionario panhispánico de dudas*, [online], [cit. 5. 4. 2016]. Dostupné z: <http://lema.rae.es/dpd/?key=curr%C3%ADculum+v%C3%ADtae>.

VÝRAZ	CREA 1985-2004	CREA 1985 - 2004	CORPES 2001-2015	CORPES 2001-2015	TÉMA VÝSKYTU
cabarés	10	Španělsko, Argentina	43	Kuba, Mexiko	Literatura – novela
cabarets	107	Španělsko, Mexiko, Argentina	117	Španělsko, Mexiko	Literatura – novela
carnés	83	Španělsko, Kuba	3250	Španělsko, Mexiko	Zdraví
carnets	88	Španělsko	82	Španělsko, Bolívie	Politika, ekonomie a justice
complós	1	Španělsko	2	Kolumbie, Španělsko	Politika, ekonomie a justice
complots	37	Španělsko	53	Španělsko, Argentina	Politika, ekonomie a justice
boicós	-	-	-	-	-
boicots	22	Španělsko	23	Španělsko, Kolumbie	Politika, ekonomie a justice
fagotes	3	Španělsko	9	Španělsko, Kolumbie	Umění, kultura a představení
fagots	2	Španělsko	5	Španělsko	Literatura - novela
chalés	128	Španělsko	240	Španělsko, Argentina	Současnost, volný čas a každodenní život
chalets	165	Španělsko, Argentina	147	Španělsko, Argentina	Literatura - novela
parqués	11	Kolumbie, Španělsko	3683	Španělsko, Kolumbie	Věda a technologie
parquets	8	Španělsko	3	Chile	Věda a technologie
pivotes	70	Španělsko, Argentina	70	Španělsko	Současnost, volný čas a každodenní život
pívots	46	Španělsko, Argentina	74	Španělsko	Současnost, volný čas a každodenní život

U galicismů není preference jednoho způsobu tvoření plurálu tak jednoznačná, jako tomu bylo u předchozích latinismů. Nemůžeme tedy s jistotou tvrdit, jaký způsob je více v oblibě, a to i když zde hraje roli fonetická stránka jazyka. Nicméně z tabulky

můžeme vyčíst, že u dvou nejčastěji používaných dvojic galicismů *carnés-carnets* a *chalés-chalets* je situace vývoje užívání těchto plurálů stejná. Dříve se upřednostňovaly tvary s exponentem *t*, avšak poté se situace obrací a v oblibě jsou ortograficky upravené formy *carnés* a *chalés* a to právě díky fonetice jazyka. Naopak u dalšího z nejčastějších galicismů *cabaré* převládá jednoznačně tvar *cabarets* před *cabarés*, které se více užívá v Latinské Americe. U dvojice slov *complós* a *complots* si stále drží prvenství nepošpanělštěné *complots*, stejně tak je to i s tvarem *boicots*. Situace se mění u výrazů *parqués* a *parquets*, kdy druhý tvar byl v oblibě dříve a nyní se do popředí zájmu dostává tvar *parqués*. Mám-li shrnout tuto tabulku, tak největší změny dosáhly výrazy *carnés* a *parqués*, u kterých je nyní několikanásobný rozdíl oproti jejich užívání v letech 1985 – 2004, ostatní výrazy takových rozdílů nedosahují, například u substantiva *pivotes* je situace stále stejná, ale u tvaru *pívots* obliba užívání stoupá. Podle korpusu CORPES nejčastějšími typy diskurzů s výskytem vybraných galicismů jsou politika, ekonomie, justice a současnost, volný čas, každodenní život.

3.3. Italianismy

Následující tabulka je věnovaná italianismům a jejich podobám plurálu. V tabulce jsou uvedeny čtyři výrazy a jejich možné podoby množného čísla ve španělském jazyce. Jde o formy neměnné, takové kde plurál rozeznáváme pomocí členu a další variantou je připojení koncovky *-s*.

VÝRAZ	CREA 1985-2004	CREA 1985 - 2004	CORPES 2001-2015	CORPES 2001-2015	TÉMA VÝSKYTU
los espagueti	2	Španělsko	7	Španělsko	Literatura - novela
espaguetis	119	Španělsko, Venezuela	210	Španělsko, Kolumbie	Literatura - novela
los confeti	-	-	-	-	-
confetis	29	Španělsko, Kolumbie	18	Španělsko	Literatura - novela
los ravioli	5	Španělsko	7	Španělsko	Současnost, volný čas a každodenní život

raviolis	14	Španělsko	46	Španělsko	Současnost, volný čas a každodenní život
los brócoli	4	Argentina	-	-	-
brócolis	5	Argentina, Chile	26	Španělsko, Argentina	Současnost, volný čas a každodenní život

U těchto dvou podob čtyř italianismů vidíme, že neměnné formy plurálu nejsou tak v oblibě, jako formy plurálu *espaguetis, confetis, raviolis* a *brócolis*. Výraz *los confeti* se dokonce vůbec nevyskytuje a to samé můžeme říci i o tvaru množného čísla *los espagueti*, což je část názvu pro *los espagueti-western*, tím se míní žánr filmu. Výrazy *los brócoli* a *brócolis* jsou upřednostňovány především v Argentině. S italianismy se můžeme setkat, jak v tématech věnovaným volnému času, každodennímu životu, tak i v samotné literatuře.

3.4. Anglicismy

Mnoho ze slov cizího původu, u kterých se nejvíce chybuje, při tvorbě množného čísla, jsou právě ta slova pocházející z angličtiny. Zejména v dnešní době, kdy je pronikání anglicismů velmi znát, jak v mluvě mladých lidí, tak i v celkovém užívání cizích slov, která se nijak nepřekládají, a proto může docházet k nevědomosti či nesprávnosti při tvorbě plurálu.

VÝRAZ	CREA 1985-2004	CREA 1985 - 2004	CORPES 2001-2015	CORPES 2001-2015	TÉMA VÝSKYTU
los test	95	Španělsko, Argentina	344	Španělsko, Kuba, Argentina	Zdraví
tests	286	Španělsko, Argentina	405	Španělsko, Argentina, Chile	Zdraví
jerséis	31	Španělsko	97	Španělsko, Portoriko	Literatura - novela
jerseyes	-	-	-	-	-

jerseys	64	Španělsko	76	Španělsko	Literatura - novela
sandwiches	25	Chile, Venezuela, Argentina	404	Argentina, Španělsko, Chile	Literatura – novela
sangüiches	2	-	-	-	-
clubs	402	Španělsko, Argentina, Venezuela	256	Španělsko, Mexiko	Současnost, volný čas a každodenní život
clubes	2821	Španělsko, Argentina, Chile	4840	Španělsko, Argentina, Chile, Mexiko	Současnost, volný čas a každodenní život
clus	4	Španělsko	-	-	-
los hardware	-	-	-	-	-
hardwars	-	-	-	-	-
hardwares	1	Argentina	6	Mexiko	Věda a technologie
los software	8	Venezuela	-	-	-
softwars	-	-	-	-	-
softwares	45	Argentina, Venezuela	106	Argentina, Chile, Kuba	Věda a technologie
yóqueys	1	Španělsko	-	-	-
yóqueyes	-	-	-	-	-
jokeys	1	Španělsko	-	-	-
jokeyes	-	-	-	-	-
pudins	-	-	-	-	-
pudines	1	Španělsko	12	Argentina, Španělsko	Zdraví
overols	-	-	-	-	-
overoles	15	Mexiko, Venezuela	40	Chile, Mexiko, Bolívie	Literatura - novela
cóctels	2	Španělsko	4	Španělsko	Literatura - novela
cócteles	283	Španělsko, Chile	609	Španělsko, Mexiko, Kolumbie	Současnost, volný čas a každodenní život
estreses	20	Španělsko	12	Španělsko	Věda a technologie

los strés	-	-	-	-	-
los estrés	-	-	-	-	-
bacons	1	Španělsko	-	-	-
bacones	-	-	-	-	-
bistecs	25	Kuba, Chile, Španělsko	21	Španělsko, Kuba	Současnost, volný čas a každodenní život
bistés	6	Dominikáns ká republika	12	Kuba	Literatura - novela
bisteques	1	Nikaragua	5	Chile	Literatura - novela
eslogans	8	Španělsko	8	Mexiko	Politika, ekonomie a justice
esloganes	2	Španělsko	184	Španělsko, Argentina	Politika, ekonomie a justice
los film	2	Španělsko, Nikaragua	-	-	-
los films	178	Španělsko, Argentina, Chile	822	Argentina, Španělsko, Uruguay	Umění, kultura a představení
filmes	1064	Španělsko, Argentina, Chile, Kuba	1713	Španělsko, Mexiko, Kuba, Chile	Umění, kultura a představení
los buffet	2	Nikaragua, Dom. republika	-	-	-
buffets	16	Španělsko	5	Španělsko	Současnost, volný čas a každodenní život
buffetes	-	-	4	Argentina, Chile	Společenské vědy a náboženství
bufetes	64	Španělsko, Venezuela	90	Španělsko, Portoriko, Dom. republika	Politika, ekonomie a justice
bufés	1	Nikaragua	7	Španělsko	Současnost, volný čas a každodenní život
séniors	3	Španělsko	6	Španělsko	Umění, kultura a představení

séniore	1	Španělsko	1	Honduras	Současnost, volný čas a každodenní život
hobbies	55	Španělsko, Argentina	69	Španělsko, Argentina, Chile	Současnost, volný čas a každodenní život
hobbys	8	Španělsko	3	El Salvador, Španělsko, Uruguay	Společenské vědy a náboženství
güisquis	11	Španělsko	24	Španělsko, Mexiko	Literatura - novela
whiskys	39	Španělsko, Kolumbie	99	Španělsko, Mexiko, Kolumbie	Literatura - novela
eslogans	8	Španělsko	8	Mexiko	Politika, ekonomie a justice
esloganes	2	Španělsko	184	Španělsko, Argentina	Politika, ekonomie a justice

U anglicismů je situace velice různorodá, jak ve volbě toho, jaký tvar plurálu použít, tak i jak ho správně ortograficky psát. Například původně anglický výraz *buffet* má hned pět podob plurálu a i když se podle CREA nevyskytuje podoba *los buffetes*, podle internetového vyhledávače můžeme zjistit, že tomu tak úplně není a tvar *los buffetes* můžeme vidět například v recenzích na hotel: „*La comida muy buena en los buffetes y en los restaurantes tematicos tambien buenisima*“⁴⁰ nebo „*los buffetes de desayuno y cena no merecen la pena (...)*“⁴¹. Oproti tomu CORPES už uvádí čtyři výskyty tohoto výrazu. Tvar množného čísla *tests* dominuje před neměnnou formou *los test*, stejné je to i s dvojí *los buffet* a *buffets*, kde je více užívaná podoba *buffets*, ovšem pouze pokud budeme srovnávat pouze tyto dva tvary, jinak si prvenství drží anglicismus *bufetes*, což je tvar upravený a přizpůsobený španělštině s typickou španělskou koncovkou pro množné číslo. Vrátime-li se k dvojici *los test* a *tests*, všimla jsem si, že anglicismus *tests* sice dominuje, ale jeho užívání se pouze zdvojnásobilo, naopak u druhé podoby *los test* se užívání ztrojnásobilo. Jak se bude do budoucna vyvíjet situace těchto dvou

⁴⁰ Tripadvisor [online], [cit. 28. 3. 2016]. Dostupné z: https://www.tripadvisor.es/ShowUserReviews-g147293-d283391-r163610607-Grand_Palladium_Palace_Resort_Spa_Casino-Punta_Cana_La_Altagracia_Province_Domini.html. Komentář je uveden v přesné podobě, v jaké je na webových stránkách.

⁴¹ Tripadvisor [online], [cit. 28. 3. 2016]. Dostupné z: https://www.tripadvisor.es/ShowUserReviews-g659635-d291130-r69040171-Hotel_Mare_Nostrum-Playa_d_en_Bossa_Ibiza_Balearic_Islands.html.

podob, by rozhodně stálo za bližší zkoumání. Předjde forma *los test* podobu *tests* či nikoli? Jedno z nejvíce užívaných a stále více oblíbených cizích slov *hobby* má v plurálu preferovanější podobu *hobbies* před *hobbys*. Velkou fonetickou a následně ortografickou změnu můžeme pozorovat u anglicismu *whiskey* > *güisqui*, nicméně tato transformace nemá v plurálu vliv na více užívanou podobu slova *whiskys*. U trojice výrazů *los film*, *los films* a *filmes*, jsou v oblibě užívání podoby *los films* a *filmes*. Další zajímavostí je, že tvary *bisté*s a *bisteques* vévodí podle korpusů v Latinské Americe a taktéž tvar *eslogans*, ale tvar druhý *esloganes* s koncovkou *-es*, což je podle gramatik správný tvar, protože substantivum končí na souhlásku, se více užívá ve Španělsku. U dvojice substantiv *jerséis* a *jerseys* se prohodila preference užívání a nyní dominuje tvar *jerséis*, které se přizpůsobilo španělské gramatice. Mezi nejpreferovanější anglicismy patří: *clubes*, *cócteles*, *filmes*, *esloganes*, *bufetes*, *sándwiches*, všechny s koncovkou *-es* a u tvaru *esloganes* můžeme také vidět jeden z největších rozdílů ve frekvenci užívání. Gramaticky doporučená forma anglicismu *séniores* není, tak v oblibě jako jeho druhá podoba *séniors*. Vybraná cizí slova pocházející z angličtiny můžeme vidět v různých druzích diskurzů.

Následující dvě tabulky se budou lišit od těch předchozích, protože už nebudeme porovnávat množné číslo cizích slov, podle jejich původu, ale zaměříme se na dvě nejpočetnější skupiny substantiv, kde jsou povoleny dvě varianty tvoření plurálu. Tyto dvě tabulky mají doložit teorii autorů výše zmíněných gramatik, i citovanou autorku Janu Královou. Ti tvrdí, že exponent pro množné číslo *-s*, se připojuje častěji v závislosti na frekvenci užívání daného cizího slova. K výsledku se vyjádřím v závěru této práce. První tabulka se věnuje výrazům se zakončením na *-ú*, kdy se může připojit, jak exponent *-es*, tak *-s* a substantiva zakončená na *-í* u kterých se jsou povoleny taktéž exponenty *-es* a *-s*. Uvidíme tedy přesně, jaké podoby plurálu cizích slov jsou častější a v jaké zemi se preferují.

3.5.Plurál cizích slov s exponentem -ú

Jak je uvedeno výše u výrazů zakončených na -ú je na výběr mezi dvěma exponenty, proto jsou v tabulce vždy pod sebou uvedeny dvojice, nejprve s exponentem -es a poté s exponentem -s.

VÝRAZ	CREA 1985-2004	CREA 1985 - 2004	CORPES 2001-2015	CORPES 2001-2015	TÉMA VÝSKYTU
ambigúes	-	-	1	Španělsko	Literatura - povídka
ambigús	-	-	2	Španělsko, Honduras	Současnost, volný čas a každodenní život
bambúes	38	Španělsko, Mexiko	59	Španělsko, Mexiko	Literatura - novela
bambús	2	Venezuela	5	Španělsko	Současnost, volný čas a každodenní život
bantúes	10	Španělsko	7	Španělsko, Mexiko	Společenské vědy a náboženství
bantús	2	Španělsko, Peru	1	Španělsko	Věda a technologie
canesúes	-	-	1	Španělsko	Literatura - novela
canesús	1	Mexiko	1	Španělsko	Současnost, volný čas a každodenní život
caribúes	-	-	2	Španělsko, Mexiko	Současnost, volný čas a každodenní život
caribús	-	-	6	Španělsko	Věda a technologie
champúes	12	Argentina	30	Španělsko, Argentina, Venezuela	Současnost, volný čas a každodenní život
champús	29	Španělsko, Peru	28	Španělsko, Kolumbie	Současnost, volný čas a každodenní život
iglúes	1	Španělsko	6	Španělsko, Kuba	Literatura - novela

iglús	8	Španělsko	8	Španělsko, Chile	Umění, kultura a představení
interviúes	-	-	-	-	-
interviús	3	Španělsko, Peru	3	Španělsko	Literatura - novela
menúes	31	Argentina, Peru	36	Argentina, Uruguay	Věda a technologie
menús	460	Španělsko, Argentina, Chile, Mexiko	645	Španělsko, Chile, Argentina, Mexiko	Současnost, volný čas a každodenní život
ombúes	9	Argentina	16	Uruguay, Argentina	Současnost, volný čas a každodenní život
ombús	-	-	-	-	-
tabúes	242	Španělsko, Mexiko, Argentina	284	Španělsko, Mexiko	Společenské vědy a náboženství
tabús	30	Španělsko, USA	23	Španělsko	Umění, kultura a představení
tiramisúes	-	-	-	-	-
tiramisús	-	-	-	-	-
tisúes	-	-	-	-	-
tisús	1	Kuba	-	-	-
vermúes	-	-	-	-	-
vermús	4	Španělsko	-	-	-
zulúes	39	Španělsko	22	Španělsko	Politika, ekonomie a justice
zulús	1	Španělsko	3	Španělsko, Mexiko	Politika, ekonomie a justice

Podle tabulky můžeme zjistit, že poměr mezi dvojicemi substantiv zakončených na *-ú* je téměř stejný. Na jedné straně dominují tvary s exponentem *-s*: *ambigús*, *caribús*, *iglús*, *interviús* a velmi užívaný galicismus *menús* a na straně druhé se preferují výrazy s koncovkou *-es*: *bambúes*, *bantúes*, *ombúes*, *tabúes*, *zulúes* a nyní v posledních letech také více používané cizí slovo *champúes*, které se adaptovala ve španělštině skrze angličtinu, do které přešlo z hindštiny. Druhá podoba tvaru *champús* má podle korpusů stále stejnou frekvenci užívání. U zbylých výrazů chybí záznamy nebo je jejich užívání

v množném čísle tak nízké, že nemůžeme říci nic bližšího o jejich dominanci ve španělském jazyce v této podobě.

3.6.Plurál cizích slov s exponentem -í

Druhá skupina podstatných jmen cizího původu má, jak jsem již zmínila, zakončení na koncovku *-í* a stejně jako předchozí substantiva má povoleny ty samé exponenty při tvoření množného čísla: *-es* a *-s* a *i* v této tabulce budeme porovnávat jejich dvojice.

VÝRAZ	CREA 1985-2004	CREA 1985 - 2004	CORPES 2001-2015	CORPES 2001-2015	TÉMA VÝSKYTU
alhelíes	9	Španělsko	12	Chile, Španělsko, Mexiko	Literatura - novela
alhelís	-	-	-	-	-
ajíes	88	Argentina, Dom. republika	197	Kolumbie, Peru, Portoriko	Současnost, volný čas a každodenní život
ajís	2	Španělsko, Venezuela	1	Chile	Literatura - novela
alfolíes	-	-	-	-	-
alfolís	-	-	-	-	-
baladíes	24	Španělsko, Mexiko	-	-	-
baladís	-	-	-	-	-
berbiquíes	-	-	2	Mexiko, Peru	Společenské vědy a náboženství
berbiquís	-	-	-	-	-
bigudíes	8	Španělsko, Mexiko	9	Španělsko, Argentina	Literatura - novela
bigudís	-	-	3	Kolumbie, Španělsko	Literatura - povídka
bisturíes	14	Španělsko	19	Španělsko, Argentina	Literatura - povídka
bisturís	4	Venezuela, Kuba	25	Španělsko, Mexiko	Literatura - novela
borceguíes	23	Argentina, Španělsko	36	Argentina, Kuba, Španělsko	Literatura - novela

borceguís	-	-	-	-	-
cequíes	-	-	-	-	-
cequí	-	-	-	-	-
coatíes	8	Argentina, Kolumbie, Španělsko	18	Argentina, Chile, Venezuela	Divadlo
coatís	-	-	-	-	-
colibríes	40	Mexiko, Španělsko, Venezuela	202	Venezuela, Mexiko, Kolumbie	Věda a technologie
colibrís	3	Španělsko, Peru, Portoriko	4	Španělsko, Ekvádor	Věda a technologie
esquíes	34	Španělsko, Argentina	49	Španělsko, Argentina	Současnost, volný čas a každodenní život
esquí	69	Španělsko, Argentina	66	Španělsko, Chile, Peru	Literatura – novela
frenesíes	2	Chile, Španělsko	2	Kolumbie, Španělsko	
frenesís	1	Argentina	-	-	-
huríes	15	Španělsko	16	Španělsko, Kuba	Literatura – novela
hurís	-	-	-	-	-
chacolíes	-	-	-	-	-
chacolís	-	-	1	Španělsko	Politika, ekonomie a justice
manatíes	21	Kolumbie, Mexiko	42	Kuba, Španělsko, Kolumbie	Věda a technologie
manatís	-	-	7	Mexiko, Kolumbie	Současnost, volný čas a každodenní život
maníes	30	Argentina, Peru	48	Argentina, Bolívie, Guatemala	Literatura - novela
manís	1	Mexiko	13	Mexiko, Chile	Literatura – novela
maniquíes	115	Španělsko, Mexiko	225	Španělsko, Mexiko, Argentina	Literatura – novela

maniquís	8	Španělsko	25	Španělsko, Mexiko	Literatura – novela
popurríes	-	-	-	-	-
popurrís	3	Španělsko, Mexiko	2	Španělsko, Mexiko	Současnost, volný čas a každodenní život
tahalíes	-	-	2	Španělsko, Mexiko	Literatura - novela
tahalís	-	-	-	-	-
zaquizamíes	-	-	-	-	-
zaquizamís	-	-	-	-	-

Cizí slova v množném čísle zakončená na *-í* mají zajímavý vývoj v tom, že více v oblibě jsou jednoznačně ty tvary připojující exponent *-es*: *maniquíes*, *huríes*, *colibríes*, *coatíes*, *borceguíes*, *bigudíes*, *baladíes*, *ajíes*, *alhelíes* a *coatíes*, ale například u galicismu *bisturí* byla v oblibě forma právě s exponentem *-es*: *bisturíes*, nicméně nyní dominuje *bisturís*. Záznamy nebyly podle korpusu CREA o substantivech *berbiquíes*, *tahalíes* a nyní se podle korpusu CORDE, s novějšími záznamy, vyskytují. U dvojice cizích slov, která přešla do španělštiny skrze francouzštinu, ale původem jsou z norštiny, *esquíes* a *esquíes* můžeme vidět, že je sice stále preferovanější podoba *esquíes*, avšak jeho druhá podoba *esquíes* zaznamenává mnohem větší rozdíl v užívání a jednou může i tato podoba dominovat. Nejužívanější z tabulky je galicismus *maniquíes*. Dvojice amerikanismů *manatíes-manatís* a *maníes-manís* dominují zejména v Latinské Americe.

3.7. Ostatní slova cizího původu

V této poslední tabulce uvádím několik cizích slov, která nezapadala do výše uvedených tabulek a jsou z mého pohledu zajímavá při tvoření plurálu nebo jsou při jeho tvoření komplikovanější.

VÝRAZ	CREA 1985-2004	CREA 1985 - 2004	CORPES 2001-2015	CORPES 2001-2015	TÉMA VÝSKYTU
los cactos	19	Španělsko, Chile	34	Mexiko, Guatemala	Literatura - novela
los cactus	143	Španělsko, Argentina, Chile	197	Španělsko, Mexiko, Bolívie	Literatura - novela

careyes	5	Portoriko, Kuba	5	Kuba	Literatura - novela
careys	-	-	-	-	-
robotes	1	Španělsko	3	Argentina, Chile, Mexiko	Společenské vědy a náboženství
robots	416	Španělsko, Ekvádor, Argentina	1007	Španělsko, Mexiko, Argentina	Věda a technologie
cois	3	Španělsko	11	Mexiko, Argentina	Literatura - novela
coyes	-	-	-	-	-
paipais	2	Španělsko	-	-	-
paipays	-	-	-	-	-
rentóis	-	-	-	-	-
rentoyes	-	-	-	-	-
quimonos	6	Španělsko, Mexiko	15	Španělsko, Ekvádor	Současnost, volný čas a každodenní život
kimonos	4	Španělsko, Kuba	28	Španělsko, Mexiko	Umění, kultura a představení

Z tabulky můžeme vyčíst, že mnohem častější je výraz *los cactus* než *los cactos*. Korpusy neuvádějí tvar *careys*, ale pouze *careyes*. U dvojice *robots* a *robotes* jednoznačně dominuje tvar *robots*. U výrazu pocházejícího z nizozemštiny korpusy uvádějí pouze tvar *cois* v množném čísle. Velmi často užívaný příklad většiny gramatik *rentoy*, o sobě v množném čísle nemá žádné záznamy v korpusech. Mezi ortograficky rozlišnými výrazy v plurálu *quimonos* a *kimonos* se preferuje více tvar *kimonos*.

3.8. Petr Čermák, *Tipología del español a la luz de la teoría de Vladimír Skalička*

Na závěr této kapitoly bych chtěla uvést názor Petra Čermáka a porovnat jeho analýzu cizích slov v množném čísle s tím, co jsme z korpusů zjistili pomocí naší analýzy. Petr Čermák vybral 100 nejužívanějších slovních výpůjček z poskytnutých dat korpusu CREA a jedním z kritérií, kterým se zabývá, je i množné číslo u těchto slovních výpůjček. Rozvádí problematiku neobvyklých koncovek cizích slov, která vstupují do

španělského jazyka a následný přechod do množného čísla. Uvádí, že častějšími tvary jsou právě španělské formy *chalé-chalés* než *chalet-chalets*, právě díky neobvyklému zakončení cizích slov, které nejsou pro španělštinu běžné, jako je koncové *-t*. Formy *gángsters*, *gansters*, *gánsteres*, *gángsteres* a *gánsters* jsou preferovanější před neměnným tvarem v plurálu *los gángster*. Situace se liší výraz od výrazu a v době, kdy Petr Čermák analizoval data z korpusu byl téměř vyvážený poměr mezi formami *los déficts* a *los déficit*, stejně jako při naší analýze. Většího rozdílu si autor všiml u latinismů *memorándums*, *memorandos* a *memoranda*, která převažují nad neměnnou formou *los memoranda*, stejně jako v naší tabulce věnované latinismům. Shodujeme se i v analýze s výrazem *los currículum*, který se vyskytuje podle CREA nejméně často. Odlišně se jeví výraz *los referéndums*, který se podle analýzy Petra Čermáka vyskytuje pouze okrajově. Podle naší analýzy jsme tento tvar, ovšem bez přízvuku, pouze *referendums*, srovnávali s dalšími tvary *referenda* a *referendos* a nejméně častým tvarem nám vyšel tvar *referenda*.⁴²

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo popsat tvoření množného čísla u slov cizího původu ve španělském jazyce a zjistit jaké tvary se upřednostňují podle španělských korpusů. V části teoretické jsem zjišťovala, jaké jazyky měly na španělštinu největší vliv a nejvíce ji obohatily. Držela jsem se pomyslné časové osy jednotlivých jazyků, tak jak do španělštiny a na Španělské území jednotlivě zasahovaly a zjistila jsem, že jejich historický zásah v určitém časovém rozmezí měl vždy značný vliv na slovní zásobu dané doby. Mnoho takových výrazů si španělština ponechala ve svém lexiku. Buď si je upravila, nebo zachovala jejich původní podobu, takže historický vývoj země velice úzce souvisí s její slovní zásobou. A to až do dnešních dnů, kdy sice nemluvíme o historických meznících jako válečných, dobývajících neznámé nebo cizí území, ale o moderních, jako je doba počítačů, moderní technologie, životního stylu apod., pokaždé je ovlivněno španělské lexikum. Poté jsem v teoretické části přešla na jednotlivé španělské gramatiky, které popisují tvoření plurálu, jak obecně, tak u slov cizího původu. Takových gramatik jsem našla a popisovala celkem šest. Nejstarší gramatika, která se mi dostala do rukou, byla z roku 1991 a nejnovější byla z roku 2010. Mezi

⁴² ČERMÁK, Petr. *Tipología del español a la luz de la teoría de Vladimír Skalička*, Praha, Karolinum 2009, str. 80.

jednotlivými gramatikami jsem nenašla nijak značnou rozlišnost v tom, jak problematiku tvoření množného čísla jednotlivě popisují, víceméně se všechny shodovaly, pouze některé uváděly více příkladů a byly detailnější než ostatní.

V části praktické jsem vždy vybrala několik výrazů, které byly uvedeny v této bakalářské práci a patřily k těm problematickým při převodu do množného čísla. Následně jsem vybrané výrazy roztrídila do celkem sedmi tabulek, podle toho jakého jevu se týkaly. Tabulky měly ukázat rozdílnost užívání množného čísla u slov cizího původu, pokud měl výraz více podob a rozlišnost v užívání mezi lety 1985-2004 a 2001 až 2015. Pro zajímavost jsem vyhledávala u každého slova jeho nejpočetnější výskyt mezi španělsky mluvícími zeměmi a nejfrekventovanější výskyt výrazu podle typu tématu. Tato kritéria nemají značný vliv na užívání cizích slov v množném čísle. Zajímavé bylo pozorovat, že ne vždy Španělsko drží prvenství v užívání některých výrazů. Snad pokud bychom byli detailnější a pozorovali bychom výskyt výrazu v každém roce v dané zemi spolu s historickými událostmi, je možné, že bychom došli k úplně jinému názoru. Nicméně ani další zadané kritérium „typ tématu“ nemá vliv na slova cizího původu v množném čísle ve španělském jazyce. K tomuto celkovému vyhledávání jsem používala španělské internetové korpusy CREA a CORPES XXI. Na závěr jsem okomentovala každou tabulku, a pokud to bylo možné, porovnála jsem daný jev s tím, co uváděly vybrané gramatiky.

Teorie autorů některých gramatik o upřednostňování koncovky *-s* se stoupajícím užíváním daného slova cizího původu, zejména se zakončením na koncovku *-ú* se nepotvrdila. Podle uvedených slov v tabulce věnované právě exponentu *-ú* je situace různá. Nelze tedy jednoznačně tvrdit, že je více v oblibě připojování koncovky *-s*, protože slova jako: *bambúes*, *bantúes*, *ombúes*, *tabúes*, *zulúes* a *champúes* tuto teorii vyvrací. Podle tabulky zaměřené exponentu *-í*, se dá tvrdit, že připojování exponentu *-es*, je preferovanější způsob tvoření množného čísla. Dále podle korpusů bylo zjištěno, že nejčastějším exponentem u latinismů je exponent *-os* a dále se upřednostňuje exponent *-s*. U galicismů, slov přejatých z francouzského jazyka, nelze tvrdit jednoznačný závěr. Situace slov v plurálu je zde odlišná slovo od slova. Preference exponentu *-s*, před neměnnými formami, je jednoznačná u italianismů. U anglicismů je situace různorodá, nicméně u nejčastěji používaných slov v množném čísle dominuje exponent *-es*.

Na závěr bych chtěla dodat, že je vždy třeba brát v úvahu, co dovolují normy španělské gramatiky při tvorbě množného čísla, pokud jde o slova cizího původu. K tomu nám někdy může pomoci i *DPD*. Nicméně, jak jsem zjistila, ne vždy doporučené tvary výrazů jsou v oblibě a místo nich dominují tvary jiných podob.

Resumé

El tema de este trabajo es „*El número plural de las palabras extranjeras en la lengua española*“ y está en dos partes: la parte teórica y la parte práctica. En la primera parte teórica describimos el desarrollo histórico de la lengua española desde el punto de vista de las lenguas extranjeras que penetraron en la lengua española. Esto quiere decir que en el inicio de este trabajo describimos los idiomas tal y como entraron en el español. En primer lugar nos ocupamos de la situación en Península Ibérica en la época prerromana. Después viene la época de los helenismos, luego la gran época de los latinismos, germanismos, arabismos, galicismos e italianismos. Y a través de la época moderna de los anglicismos hasta el periodo de los americanismos. Al final de este parte añadimos algunos ejemplos de extranjerismos en español de las lenguas diferentes. En cada época enumeramos varios ejemplos de extranjerismos para entender mejor cuáles son las palabras extranjeras y a qué lengua pertenecen y por qué entraron en el español.

Después de esta parte histórica nos ocupamos de las publicaciones gramaticales que resuelven en sus hojas cómo formar el número plural generalmente, y lo que más nos interesa, cómo formar el número plural en las voces extranjeras. Las publicaciones gramaticales que nos ayuden son: *Nueva gramática de la lengua española* (1991); Emilio Alarcos Llorach, *Gramática de la lengua española* (1999); Leonardo Gómez Torrego, *Gramática didáctica del español* (2002); Jiří Černý, *Morfología española*, (2008); *Nueva gramática de la lengua española* (2009) y la última Bohumil Zavadil, Petr Čermák, *Mluvnice současné španělštiny* (2010). Estas gramáticas están clasificadas por orden cronológico: la primera es la más antigua y la última la más nueva. Aquí otra vez nombramos varias voces extranjeras de las publicaciones gramaticales con las cuales trabajamos más adelante, en la parte práctica, adonde buscamos si hay alguna diferencia entre lo que dicen los autores y entre lo que analizamos en los corpus en la parte práctica.

En la parte práctica, ya mencionada anteriormente, analizamos las palabras extranjeras que estudian los autores en sus obras, como ya hemos dicho. Después estas voces extranjeras tomamos y las ponemos en las tablas. En total hay siete tablas, la primera tabla pertenece a las voces extranjeras del idioma latino, la segunda a las palabras de la lengua francesa, la tercera contiene extranjerismos italianos y la tabla cuarta, anglicismos. En las dos tablas siguientes analizamos los fenómenos morfológicos con los exponentes *-ú* y *-í* de los extranjerismos y sus formas de plural. La última tabla es la de las voces que no pertenecen a ninguna de las tablas anteriores. En cada tabla trabajamos con los corpus españoles del CREA con los datos de los años 1985 y 2004; del CORDE XXI cuyos datos son de los años 2001 y 2015. A continuación buscamos con ayuda de ambos corpus los datos diastráticos, eso quiere decir que buscamos la frecuencia de las palabras más comunes. Además añadimos un criterio más que nos enseña en qué tema se hayan estos extranjerismos. En cada tabla comentamos y comparamos lo que hayan dicho los autores de las publicaciones gramaticales.

Seznam použité literatury knihy

ALARCOS, Llorach, Emilio, *Gramática de la lengua española*, Madrid, Espasa-Calpe, 1994.

ČERMÁK, Petr, *Tipología del español a la luz de la teoría de Vladimír Skalička*, Praha, Karolinum, 2009.

ČERNÝ, Jiří, *Morfología española*, Olomouc, univerzita Palackého v Olomouci, 2008.

GÓMEZ, Torrego, *Gramática didáctica del español*, Madrid, Ediciones SM, 1997.

BÁEZ SAN JOSÉ, Valerio, Josef DUBSKÝ a Jana KRÁLOVÁ, *Moderní gramatika španělštiny*, Plzeň, Fraus, 1999.

LAPESA, Rafael, *Historia de la lengua española*, Madrid, Editorial Gredos, S. A., 1981.

MAILLO, Felipe Salgado, *Los arabismos del castellano en la baja edad media*, Salamanca, universidad de Salamanca, 1983.

Real Academia Española, *Nueva gramática española*, Madrid, Espasa-Calpe 1991.

Real Academia Española, *Nueva gramática española*, Madrid, Espasa Libros, 2009.

SARMIENTO, Ramón, *Manual de corrección gramatical y de estilo*, Madrid, SGEL – Sociedad General Española de Librería, 1997.

ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr, *Mluvnice současné španělštiny (Lingvisticky interpretační přístup)*, Praha, Karolinum, 2010.

Elektronické zdroje

ABC [online]. [cit. 5. 4. 2016]. Dostupné na: <http://www.abc.es/>

Real Academia Española: Banco de datos (CORPES XXI). Corpus del Español del Siglo XXI [online]. [cit. 5. 4. 2016]. Dostupné na: <http://www.rae.es>

Real Academia Española: Banco de datos (CREA). Corpus de referencia del español actual [online]. [cit. 5. 4. 2016]. Dostupné na: <http://www.rae.es>

Real Academia Española. Diccionario de la lengua española [online]. [cit. 5. 4. 2016]. Dostupné na: <http://www.rae.es>

Wikipedie [online]. [cit. 5. 4. 2016]. Dostupné na: <https://www.wikipedia.org/>

Online zdroje

BIHAN, Ulysse. *Italianismos en el habla de la Argentina: herencia de la inmigración italiana*. [online]. Universitetet i Oslo, 2001, [cit. 25. 3. 2016]. Dostupné z:

<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/25849/MASTEROPPGAVExIxSPANSKxHFxVxRx2011.pdf?sequence=1>.

DESJARDINS, Mario. *Breve estudio de los galicismos a través de la historia*. [online]. Université de Montréal, 2007, [cit. 23. 3. 2016]. Dostupné z:

<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:BybHZHwInVEJ:https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3303435.pdf+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>.

NOVOTNÁ, Markéta. *El anglicismo en la lengua española*. [online]. Masarykova Univerzita, Brno, 2007, [cit. 30. 3. 2016]. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/145734/ff_b/bakalarska_diplomova_prace.pdf.

PRIETO, Luis: *Italianismos léxicos en la prensa de Santiago de Chile (1976-1993)*. [online]. Universidad de Chile, [cit. 25. 3. 2016]. Dostupné z:

<http://www.revistas.uchile.cl/files/journals/83/articles/18995/public/18995-57530-1-PB.pdf>.